

Academia Bârlădeană

Anul XXV, 2(75), Trimestrul 2, 2019

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

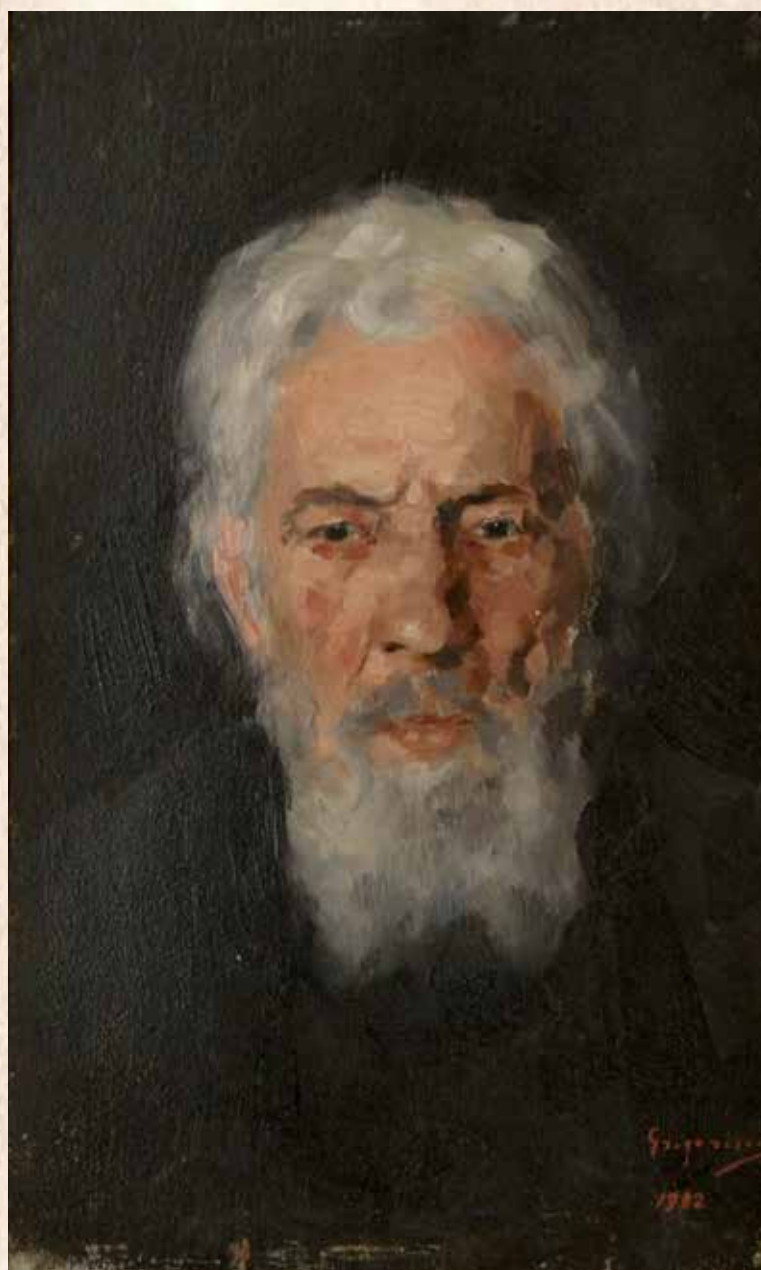

Președinte de onoare:
C. D. Zeletin
Președinte: Elena Monu

2019: Anul Vlahuță la Academia Bârlădeană

Nicolae Grigorescu, *Călugărul Nectarie*,
Muzeul „V. Pârvan”, Bârlad

Tabloul îl reprezintă pe tatăl scriitorului A. Vlahuță, Nicolae, la vârsta de 102 ani, retras la Mănăstirea Agapia după teribile zbuciume familiale. În anii primului război mondial, fiul a dăruit tabloul Bârladului, ca pe o lumină „de sub dărâmăturile unei lumi care se prăbușește”, cum glăsuia scrisoarea de donație adresată av. N. Simionescu, primarul orașului.

CUPRINS

- **Neconținut, Eminescu**
C.D. ZELETIN, *Eminesciunile melodii antieminesciene* 3
Mircea COLOȘENCO, *Paris - statuia lui Mihai Eminescu de Ion Vlad* 4
Mircea COLOȘENCO, *Sonetele lui Mihai Eminescu (Adâncă mare; Afară-i toamnă)*
Gheorghe ENĂCHESCU, *Remember. Stelele Luceafărului* 6
- **Dinastie cărturărească: CHIRICUȚĂ**
Ghiță CRISTIAN, *Părintele Toma Chiricuță a revenit acasă* 7
Dorina STOICA, *Părintele Toma Chiricuță, din nou la Bârlad* 8
Elena POPOIU, *Născută odată cu Academia Bârlădeană: Anadina Chiricuță Lungu* 9
C. D. ZELETIN, *Recomandare*..... 10
Anadina LUNGU, *Poezii*.....10
- **2019: Anul Vlahuță**
G. G. URSU, *Grădina Bârladului și scriitorii noștri* 12
Victor EFTIMIU, *Alexandru Vlahuță în evocări* 13
Victor Ion POPA, *Lângă meșterul Vlahuță. O amintire cu ceapă și renunțări* 14
Alexandru VLAHUȚĂ, *„România Pitorească“* 16
- **Istoriografice**
Gheorghe GHERGHE, *Certificatul de naștere a târgului Bârlad* 17
- Gheorghe GHERGHE**, *Popa Toader, primul preot din Bârlad atestat documentar* 18
Simion BOGDĂNESCU, *Un strigăt mesianic tulburător* 20
Elena MONU, *Personalități bârlădene: Grigore I. Suțu* 22
- **Membrii Academiei Bârlădene, Cetățean de Onoare al Bârladului: Mircea COLOȘENCO** 24
- **In Memoriam: Liliana SÂRBU** 24
- **Un poem de...**
Lucian VASILIU, *Arbore genealogic*.....25
- **Debut poetic: Oana GUZGAN** 25
- **Caseta gândurilor gnomiche: Zoe G. FRASIN**.....25
- **Cronici de carte**
Roxana GALAN, *Totul este praf*.....26
Simion BOGDĂNESCU, *Mai mult ca „femeia în fața oglinzii“* 27
- **Proză**
Teodor OANCĂ, *Dilema Marceli* 28
- **Ecouri privind „Academia Bârlădeană“** 29
- **Poezii de: Luminița COJOACĂ, Adrian VOICA, Corneliu ZEANA**

VIAȚA ACADEMIEI

Duminică, 24 martie 2019, la sediul Academiei Bârlădene, s-a desfășurat prima reuniune de primăvară a anului. Programul a cuprins: lansarea primului număr pe 2019 al revistei noastre, cel dintâi din cadrul proiectului: „Centenar A. Vlahuță. 2019, Anul Vlahuță la Academia Bârlădeană.”; anunțarea proiectelor instituției pentru lunile aprilie-iunie 2019 și a celor mai recente

„Eternizată” în statutul de coresponsabil de număr, Elena Popoiu prezintă revista.

Membri ai Academiei Bârlădene: Stela Blănaru, Mihaela Tudor, Elena Monu și invitatul nostru, Vasile Pintilie.

donății primite la biblioteca Academiei Bârlădene. Prezentând revista, care poartă pe coperta I banderola cu titlul mai sus menționat, alături de cunoscutul portret al scriitorului realizat de pictorul bârlădean Ipolit Strâmbulescu, Elena Popoiu informează că și următoarele trei numere ale revistei vor include consistente pagini consacrate lui A. Vlahuță, primul președinte de onoare al Academiei Bârlădene.

Sâmbătă, 20 aprilie 2019, cu începere de la ora 12.30, Academia Bârlădeană a avut-o oaspete pe scriitoarea Daniela Șontică, cunoscut jurnalist din presa religioasă, redactor la Ziarul „Lumina” al Patriarhiei Române și coordonatorul suplimentului „Lumina literară și artistică”. În cadrul reuniunii, s-a vorbit despre autoare și despre cartea sa „Oamenii Unirii”, ce a văzut lumina tiparului anul trecut și a fost dedicată Centenarului Marii Uniri. Pe pagina sa de Facebook, Daniela Șontică

„Juriul” reuniunii din aprilie: Dorina Stoica, Daniela Șontică, Vasile Cârcoț, Roxana Galan, Mândița Coloșenco.

Gheorghe Gherghe, prezentator al cărții d-nei Daniela Șontică.

a scris despre întâlnirea de la Bârlad: „Ne-a unit bucuria de a discuta despre trecutul și prezentul nostru, pornind de la cartea mea, „Oamenii Unirii” (Editura Trinitas, 2018). Mulțumesc vorbitorilor: doamna președintă Elena Monu, domnii profesori Gheorghe Gherghe și Vasile Cârcoț și scriitoarea Dorina Stoica. Recunoscătoare pentru o după-amiază agreabilă într-un oraș mic, cu o emulație culturală surprinzătoare.”

- Continuare în pagina 30 -

Elena Monu, moderatoarea reuniunii, înconjurată de membri și simpatizanți ai Academiei Bârlădene.

C.D. ZELETIN

EMINESCIENELE MELODII ANTIEMINESCIENE *

Mi-a fost dat să viu pe lume în mirabilul univers al cântecelor eminesciene și să mă înalț odată cu fiorul lor voluptuos. Le cântam seara mai ales, când toți ai casei adunați pe terasă ne bucuram de identitățile multiple ale apusului pornit să complice dealul uriaș al Hoghiacului. De Sfântă Mărie Mare, plecam cu trăsura la hram, peste șapte văi și-o vale adâncă, spre Laz, unde bunicul dinspre mamă, severul și dulcele Gheorghe Țărălungă, își aduna prin drept exprimat ferm cei șase copii, neputându-i însă niciodată reuni pe toți din risipirea prin țară. Cântam laolaltă, bunici, părinți și nepoți, *Pe lângă plopii fără soț ori Mai am un singur dor*. Urca din adâncuri o duioșie care ne omogeniza sufletele, altfel foarte diferite, până la o frățietate eminesciană. Îmi simțeam launtru mai sensibil la părerea de rău. O fericire confuză punea stăpânire pe mine și-mi venea să plâng fără să știu de ce: muzica mă cotropea. Recitarea *Lucașfăruului*, care urma totdeauna, îmi deștepta spaimile glisării astrale. În fiecare din odăile străvechii case mirosind a sânziene uscate, odăi cărora le dădeau viață doar tic-tacul ceasului deșteptător și neastâmpărul nostru, al celor doi nepoți, mari scotocitori prin sertare, erau împrăștiate ediții ale poeziilor lui Eminescu ușor maniabile, care pe masă, care pe ferestre, care prin coltuțele de pe pat. Toate roase de atâta citit. Nu departe de Laz, la Vultureni natali ai bunicăi Aglaia, pe divanul din salonul mare, stăteau rânduie pernuțe de velur sumbru pe care era brodată poezia *Somnoroase păsărele*, pe fiecare câte o strofă.

Deși despărțiți de cinci dealuri, bunicii luați împreună întruchipau o antinomie în preferințele eminesciene. Dacă la Burdusaci bunicul dinspre tată, Constantin Dimoftache, ne explica lucid și rece fizica vitezei luminii ori a timpului din metaforele poeziei *La steaua ori Cu mâne zilele-ți adaogi*, bunicul celălalt ni le cânta cu ochii umezi...

Dar omului mediu de la începutul secolului XX, deci de pe vremea tinereții bunicilor, când avansul eminescian nu era încă direcționat prin lectura de școală, om a cărui cultură era formată din mănunchiul unor reverberații de circumstanță, Eminescu i-a pătruns în suflet mai mult prin muzică decât prin lectură, ajungând să-i fie mai întâi reprezentarea unei armonii fonice și apoi a unei armonii prozodice. Eminescu însemna *Pe lângă plopii fără soț* și *Mai am un singur dor*, amândouă de Guilelm Șorban, însemna *Somnoroase păsărele* de Tudor Flondor, *Revedere* de Eusebie Mandicevschi, *Ce te legeni, codrule* de Gheorghe Scheletti, și *dacă ramuri bat în geam* de G. Stephănescu ș.a.m.d. Toate erau cântate, mai ales în casele preoților și ale învățătorilor, cu o patimă demnă de geniul și de suferința poetului, întorcându-se spre el asemenea unei ofrande. Ele erau de natură să întărească sentimentul eminescian iscat din lectură și să-l aducă la o

concordanță perfectă cu textul, părând a fi lucrarea unui zeu al coincidenței. Odată cu întregirea României, a survenit un hiat în apariția unor astfel de romanțe ori coruri, Eminescu fiind preluat de către compozitorii de lieduri și cunoscând un declin al popularității prin înduioșare.

Cântecurile de felul celor de mai sus au început să apară din nou, când și când, mai târziu, cu vigoarea de altădată, dar fără prea mare priză de vatră. Aș aminti dintre acestea, mai spre zilele noastre, copleșitoarea *Sara pe deal* de Vasile Popovici, tiranic de eminesciană, având însă unele inflexiuni rusești, explicate probabil prin originea basarabeană a compozitorului. Muzica îi acoperă acestei capodopere rafinamentele ritmice, predominant coriambice.

A apărut însă un paradox. Eminescu era menit să învingă și fără muzică, și fără splendoarea ei profund...eminesciană. Se ajunsese astfel ca melodiile prin care debuta posteritatea lui să ascundă, prin însuși eminescianismul lor, muzica intrinsecă a artei eminesciene. I se făcea un rău făcându-i-se un bine. Era în fond o escamotare indusă printr-o vrajă, printr-o răpire, magie cu atât mai uluitoare cu cât, nu de puține ori, caracterul oxiton sau paroxiton al liniei melodice coincide frapant cu cel

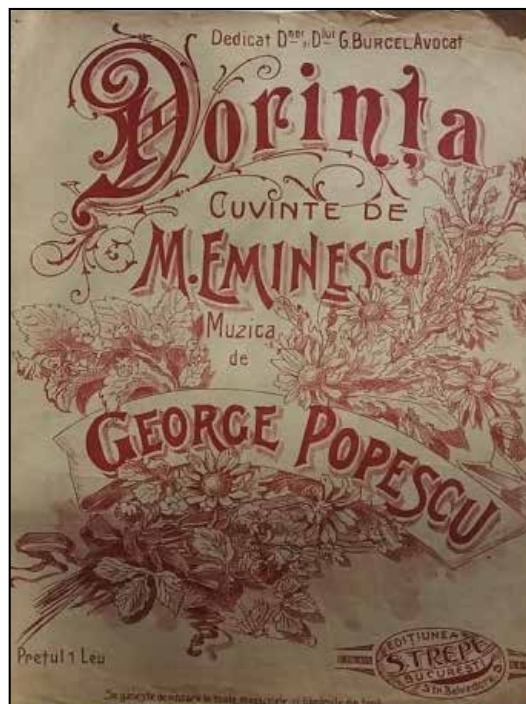
al versului (de pildă, pedalarea pe cele două vocale *o* din capoversul *Pe lângă plopii fără soț*, atât în scandare cât și în traseul melodic). Se acoperea astfel prin muzica din afară muzica dinăuntru. Eminescianismul muzicii se întorcea împotriva eminescianismului poeziei, disimulându-i adâncimea filozofică și estompându-i măiestria prozodică.

Prin melancolia grea și tânguarea distilată, muzica purtătoare a poeziei lui Eminescu îi sporea elementul romantic ocultându-i-l pe cel clasic, legat mai mult de poeziile în vers scurt. Augmentarea romantică sublinia latura de inspirație și o umbra pe cea de măiestrie artistică, ipostază care-i exprimă clasicismul. Se știe că poetul intenționa să-și intituleze volumul de poezii *Lumină de lună*. Când, în 1883, Titu Maiorescu i l-a publicat fixându-i titlul *Poezii*,

abandonând *Lumină de lună*, elimina o importantă emblemă romantică, în favoarea unui clasicism care totuși îi era propriu marelui poet. În limitele acestuia și-a scris cele mai multe dintre capodopere, dacă nu cumva pe toate.

Dar vorba înțeleptului, ce a fost și ce este, cum a fost și cum este, bine a fost și bine este. Măcar de-ar continua și așa... Amintind zădărniciile acestea, eu n-am făcut altceva decât să-mi exprim unele reflecții care n-au cum să miște Imuabilul și nici cum să relativizeze Absolutul eminescian.

* C. D. Zeletin, *Distinguo*, Editura Vitruviu, București, 2008, pp. 102-105.

MIRCEA COLOȘENCO

PARIS – STATUIA LUI MIHAI EMINESCU DE ION VLAD

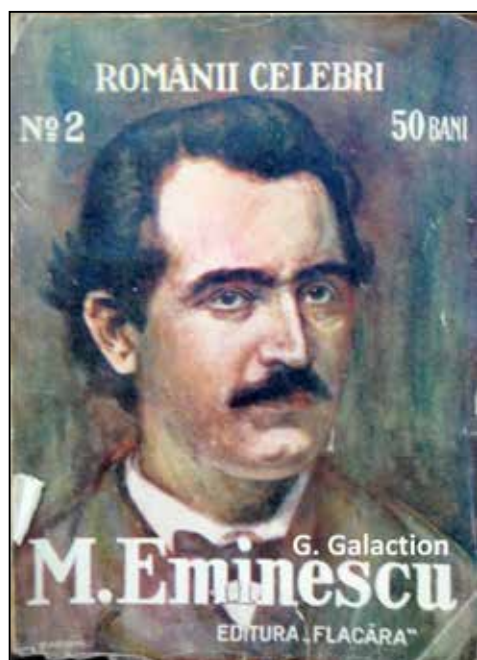
În luna iunie 1989, cu prilejul Centenarului morții lui Mihai Eminescu, la Paris, în scuarul din Rue des Écoles, situat vis-à-vis de Collège de France, în apropierea Bisericii Ortodoxe Române „Arhanghelii Mihail și Gavril”, a fost inaugurată Statuia reprezentându-l pe Poet, monument confecționat din bronz (2,5 m înălțime), realizat de sculptorul român Ion Vlad (24 mai 1920, Fetești, jud. Ialomița – 28 ianuarie 1992, Paris), membru de onoare al Academiei Române și al Ligii Culturale România-Franța.

Poetul este încadrat între doi copaci sub formă de liră, având sub brațul stâng câteva cărți. În varianta finală turnată în bronz, pe una dintre ele poate fi citită prima strofă din *ODĂ (în metru antic)* în transpunere franceză, respectiv: „Nu credeam să-nvăț a muri vrodată;/ Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,/ Ochii mei nălțam visători la steaua/Singurătății” (*Je ne pensais pas,/ Apprendre à mourir;/ Jeune à tout jamais,/ Drapé dans ma cape,/ Mon regard rêveur/ Montait vers l'étoile/ Des solitudes.*)

Reproducem modulul Statuiei executat în ghips, fotografiat în curtea Atelierului sculptorului de la Nisa, orașul de pe coasta Mării Mediterane, din sud-estul Franței, unde a locuit și creat Ion Vlad, în primii ani ai emigrației (1965, Fetești, jud. Ialomița 1975), devenit ulterior profesor suplinitor de sculptură și desen la Universitatea Sorbona, după ce i s-a acordat cetățenia franceză (1972).

Fotografia i-a fost oferită de Ion Vlad lui Ion Larian Postolache (18 nov. 1916, Adjud, jud. Vrancea – 7 dec. 1997, București), poet (volum de debut, 1937), reporter de război (1942–1945) și traducător, în colaborare cu Viorica Vizanti, Charlotte Filitti și Ion Acsan (imnuri vedice, lirică sanscrită, poezie egipteană), decorat de Universitatea Punjab din Lahore (Pakistan) cu ordinul Iqbal.

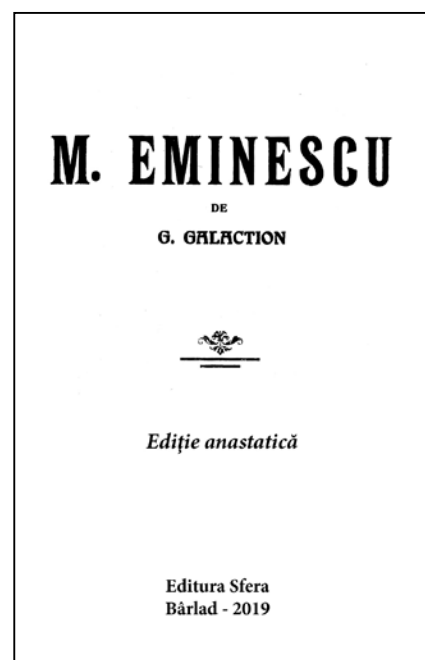
SEMNAL EDITORIAL

15 iunie 2019

Anul acesta, în iunie, se împlinesc 130 de ani de când Mihai Eminescu s-a desprins de existența sa pământească și s-a refugiat în izvoare, în stele, în Luceafăr, în pământ, în memoria neamului românesc.

În semn de neuitare, Societatea literar-culturală „Academia Bârlădeană” aduce la lumină, în ediție anastatică, volumul „M. Eminescu” de Gala Galaction din colecția „Românii celebri” nr. 2, București, Editura Institutului „Flacăra”, strada Câmpineanu 40, 1914, la 25 de ani de la moartea Poetului.

Măndița Coloșenco

MIRCEA COLOȘENCO

SONETELE LUI MIHAI EMINESCU (ADÂNCA MARE; AFARĂ-I TOAMNĂ)

Prima ediție dedicată sonetelor eminesciene, formând un corpus unitar, însă parțial și în transpunere franceză, este datorată preotului catolic Louis Barral. *Sonnets*. București. Imprimeria „Socec”, 1933, 15 p. cu ilustrații, cuprinzând doar nouă dintre cele peste treizeci câte se cunosc astăzi: *Déjà combien de jours/Sunt ani la mijloc, C'est l'automne dehors/Afară-i toamnă, Lève-toi dans mon ciel/Răsai asupra mea, Venise/Veneția, Qu'importe/Oricâte stele, Les ans s'en sont allés.../Trecut-au anii, Sur mon secret amour/Iubind în taină, Dès que se tait la voix/Când însuși glasul, Sur un album/Pe un album, Je suis sur ton balcon/Stau în ceardacul tău*. Ecourile au fost favorabile: Victor Cordoș a constatat transpunerea fluidă, traducătorul fiind un bun cunoscător al poetului (*Patria*. Cluj, XVI, 11, 14 ian. 1934, pp. 1-2); M. Gh. Constantinescu a apreciat faptul că au fost păstrate spiritul și frumusețea versului original (*Universul*. București, LI, 55, 26 februarie 1934, p. 4); Mia Frollo a considerat chiar admirabilă transpunerea (*Vremea*. București, VI, 333, 15 aprilie 1934, p.4).

Vădit încurajat, pater Louis Barral (venit în România în cadrul „Misiunii culturale franceze” de după 1920, stabilit ca profesor la Seminarul din Beiuș, semnând și cu pseudonimul L. Codreanu) a editat în același an, în Franța, o antologie din versurile poetului preferat: *Poèmes choisis*. Traduction par L. Barral. Paris, Librairie Lecoffre, J. Gabalda et Cie, Éditeurs, 1934, 130 p.+ 1 f. portr. De data aceasta, părerile au fost împărțite. Au fost recenzanți care i-au lăudat strădania (Sandu Tzigara-Samurcaș, George Strat, D. Faur, Ioan Vultur), în pofida unor scăderi, alții (N. Iorga, Șerban Cioculescu, Victor Cordoș, M. Mihalcea) au considerat intenția salutară, act cultural, încercare mai mult sau mai puțin reușită, chiar slabă, cu denaturări ale originalului. Ulterior, inimosul traducător și-a abandonat preocupările de intermediar cultural româno-francez, dar i-a rămas inițiativa.

De abia după aproape șase decenii, a apărut, în limba română, întâia antologie de sonete ale poetului național, datorată lui Petru Creția: *Sonete*. Ediție critică. Cu 32 de reproduceri după manuscrise. Editura Porto-Franco, Galați. Muzeul Literaturii Române București, 1991, 95 p., cuprinzând treizeci și unu de sonete: *Iambul, Azi oceanu-ntărâtat, Adânca mare, De ce mă-ndrept ș-acum, Gândind la tine, Pe gânduri ziua, Coborârea apelor, Maria Tudor, Nenorocit noroc de-a fi iubit, Vorbește-ncet, Sătul de lucru, Iubind în taină, Părea c-așteaptă, Ușoare sunt viețile multora, Oricare cap îngust, Oricâte stele, Afară-i toamnă, Sunt ani la mijloc, Când însuși glasul, Trecut-au anii, Răsai asupra mea, Stau în cerdacul tău, Sonet satiric, Ai noștri tineri, Democrația, Moruzi Bey fiind în bune toane, Mă-ntreb de sine-mi unde este slava, Le baron de Trois Étoiles, Petri-Notae, Sauve qui peut*, împărțite în două cicluri (lirice, satirice) și, în deschidere, cu sonetul *Iambul*, criteriu abandonat la a doua ediție din 1997, înlocuit cu cel cronologic, menționat în subsolul prefeței de la ediția inițială (pp. 5-6).

Un alt volum cu sonete, dar mai complex în alcătuirea lui, fiind bilingv româno-francez, conținând și alte poezii care nu sunt de formă fixă, este datorat lui Emanoil Marcu: *Elegii și sonete/Élégies et sonnets*, Editura „Junimea”/Édition

„Junimea”, Iași, 1994, 85 p. Sonetele sunt în număr de douăzeci și trei. Alcătuitorul și traducătorul ediției nu precizează din ce sursă a preluat textul românesc, în schimb mulțumește unui număr de patru prieteni francezi care l-au sprijinit „la această încercare de dialog între două limbi, culturi și sensibilități poetice”. Dintre sonetele aflate la ediția lui Petre Creția, al cărei sumar l-am reprodus, Emanoil Marcu a eludat sonetele: *Vorbește-ncet, Democrația, Sătul de lucru, Moruzi Bey fiind în toane bune, Mă-ntreb în*

sine-mi unde este slava, Le baron de Trois Étoiles, Petri-Notae și Nenorocit de-a fi iubit.

Cel de-al treilea volum de sonete apărut în aceeași perioadă se datorește lui Ion V. Boieriu. *Sonete*. Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de alcătuitor. Editura Dacia. Cluj-Napoca, 1995, 124 p., apărut la trei ani de la decesul alcătuitorului. Organizarea interioară a volumului este după alt tipic: I. Antume; II. Postume; III. Addenda-Antume, Addenda-Postume, pentru variante. Ediția structurează prin coroborare edițiile datorate lui Perpessicius și D. Murărașu, reproducând mecanic, fără nicio raportare făcută personal, la textele olografe ale poetului.

Cât privește ediția a doua, în două volume/plachete, a lui Petru Creția, acesteia îi lipsește prefața, iar în ceea ce ar fi conținutul ei, este respectat întocmai cel din ediția inițială, cu singura deosebire că i-a fost aplicat criteriul cronologic în ordonarea/disponerea sonetelor în pagini.

Nu ne-am propus în excursul nostru vreo comparație între ediții, ci acestea în parte fiecare față de textul olograf eminescian sau față de textul tipărit antum al cărui original este pierdut.

Niciunul dintre acești editori/alcătuitori/îngrijitori/traducători nu s-a preocupat de a respecta identitatea/autenticitatea/textul original al Poetului. S-au bazat pe antecesorii, de unde constatarea alarmantă a prezenței de inadvertențe/transcrieri defectuoase/interpretări diferite de lectură/omisiuni!

În glosele ce le-am alcătuit fiecărui sonet în parte, vom urmări corijarea acestora în raport de unicul martor indubitabil: textul olograf al Poetului.

Același lucru l-a dorit Constantin Noica atunci când a solicitat fotocopierea manuscriselor eminesciene. Căci, de cele mai multe ori, din diferite motivații explicite sau nu, editori diferiți au croșetat/emendat fără nici un scrupul textul eminescian, eludându-i autenticitatea, chiar de cine nici nu te aștepti: „Școala Petru Creția face din poezia lui Eminescu un fel de text de consum, al ei propriu, iar din autor un cobai sub lupă. Și acest lucru – sub acoperirea aplauzelor de obște.” (N. Georgescu. *Eminescu și editorii săi*. Volumul II. Editura Floare albastră. București, 2000, p. 234). De un real folos, în orientarea noastră în hățșul/păinjenșul de informații biobibliografice eminesciene, în afara căutărilor proprii, ne-au fost lucrările de ținută academică: Biblioteca Academiei Române. *Bibliografia Mihai Eminescu*. (1866–1970). Volumul I. *Opera*. Editura Academiei Române, București, 1975; Institutul de istorie și teorie literară

„G. Călinescu”. *Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (1859–1918)*. Volumele I-III, Editura Academiei Române, București, 1980, 1982, 1985; (1919–1944), Volumul I, Editura Saeculum I. O., București, 1997; Biblioteca Academiei Române. M. Eminescu. *Opere*. XVII. *Bibliografie. Viața-Opera. Referințe*. Partea I (1866–1938). Editura Academiei Române, București, 1999, 1236 p.

De curând, a fost lansată la Muzeul Literaturii Române din București, o carte datorată D-nei Florica Gh. Ceapoiu și D-lui Florian Chelu Madeva, titrată *Din laboratorul lui Mihai Eminescu. SONETUL. Lucrare tehnică și estetică*. Editura Muzeului Literaturii Române, București, 2018, 514 p., din care face parte întreaga zestre poetică eminesciană dedicată sonetului, însoțită de explicații la obiect.

Ne rezervăm prezentarea cărții într-un alt excurs critic.

GHEORGHE ENĂCHESCU

REMEMBER. STELELE LUCEAFĂRULUI

Comemorării a 130 de ani de la trecerea la stele a LUCEAFĂRULUI poeziei românești, MIHAI EMINESCU, îi dedică Serghei Coloșenco placheta „Mihai Eminescu” – 28.

Placheta, lansată chiar în ziua de 15 iunie a acestui an, la Centrul „Eminescu” și la CARP „Elena Cuza”, este tipărită la Editura „Sfera” din Bârlad, are 20 de pagini și conține un număr de 11 careuri și 26 de jocuri enigmatice. Careurile în totalitate și jocurile enigmatice aproape în totalitate tratează rebusistic acele creații eminesciene în care autorul abordează motivul astral. Steaua îl ridică pe poet în înălțimile greu de ajuns ale universului liric și îi netezește drumul spre profunzimi greu de atins de către noi, muritorii de rând. Totodată, folosindu-se de acest motiv, Eminescu ne conduce, cu grație divină, în esența extazului poetic.

Nu-i de mirare că autorul plachetei la care fac referință s-a oprit, în a ne oferi spre o lectură rebusistă, tocmai la acele poezii în care Mihai Eminescu ne transmite idei și sentimente înălțătoare folosindu-se de acest motiv astral – stelele. În felul acesta, stelele cerului devin stelele poetului și apoi stelele noastre care ne călăuzesc în cunoașterea și simțirea creației eminesciene, Serghei Coloșenco calculându-le, cu mijloace rebusiste, traiectoria spre sufletul nostru.

Folosind o tehnică cu care deja ne-a obișnuit prin lucrările sale anterioare, Serghei Coloșenco ne îndeamnă, într-un mod ludic, să recitim perle ale creației lui Mihai Eminescu. Astfel, autorul alătură un careu de cuvinte încrucișate unei poezii, careu în care sunt ascunse cuvinte decupate din versurile poeziei respective. Rezolvând careul, găsim

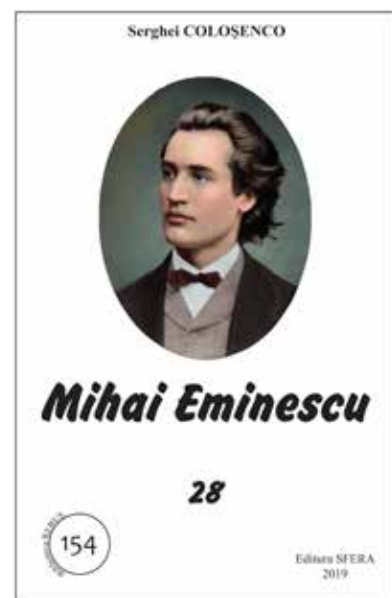
cuvintele pe care le așezăm la locurile lor, conform indicațiilor pe care ni le dă autorul în ceea ce privește locul în care se află „cuibul” lor, după care ne putem delecta cu întreaga frumusețe a poeziei.

Din punct de vedere tehnic, se remarcă densitatea cuvintelor „răpitate” poeziei și așezate în careu, aproape la toate careurile fiecărui rând corespunzându-i un cuvânt din poezie. De asemenea, se observă modul simetric în care au fost „decupate” aceste cuvinte din ansamblul poeziei.

Așa cum am precizat, placheta mai cuprinde și jocuri enigmatice care au ca soluții, atât poezii din acest areal stelar al creației eminesciene, cât și alte referiri la poezia eminesciană, jocuri rebusiste familiare unui amator de rebus.

E necesar de făcut precizarea că poemului „Luceafărul”, marea capodoperă a geniului poeziei românești, Serghei Coloșenco i-a dedicat un volum (92 p.) apărut la începutul acestui an.

La ceas aniversar, placheta lui Serghei Coloșenco se constituie într-o frumoasă floare depusă în amintirea POETULUI, dar și într-un îndemn convingător adresat celor ce iubesc poezia și rebusul pentru întoarcerea, din când în când, cu evlavie, înspre creația eminesciană.

GHIȚĂ CRISTIAN

PĂRINTELE TOMA CHIRICUȚĂ A REVENIT ACASĂ

„Zilele Culturii Bârlădene” – Mai 2019 – au înscris în program și restituirea unuia dintre ctitorii „Academiei Bârlădene”, părintele Toma Chiricuță. Sâmbătă, 11 mai, într-un cadru festiv onorat de prezența membrilor activi, a primarului Dumitru Boros, a clerului local și a Episcopiei Hușilor; prin consilierul cultural preot Cosmin Gubernat, a fost lansat volumul *Preotul Toma Chiricuță și Așezământul Sfântul Ciprian* – autor Nicolae Dascălu, preot de mir la biserica Zlătari din București, consilier patriarhal și director al publicațiilor *Lumina*.

Acum 104 ani, într-un moment de entuziasm și elan tineresc, institutorul și poetul George Tutoveanu (20 noiembrie 1872–18 august 1957), maiorul și etnologul Tudor Pamfile (11 iunie 1883 – 21 octombrie 1923) și preotul Toma Chiricuță (6 iunie 1887 – 17 noiembrie 1971) au pus bazele Societății literare Academia Bârlădeană, unde să putem comunica ideile și să ne amestecăm expansiunea sufletească, după cum mărturisea, într-un interviu, George Tutoveanu. Președinte de onoare era scriitorul Alexandru Vlahuță, iar George Tutoveanu, președinte în exercițiu; astăzi președinte de onoare este scriitorul C.D. Zeletin, iar președinte executiv prof. dr. Elena Monu.

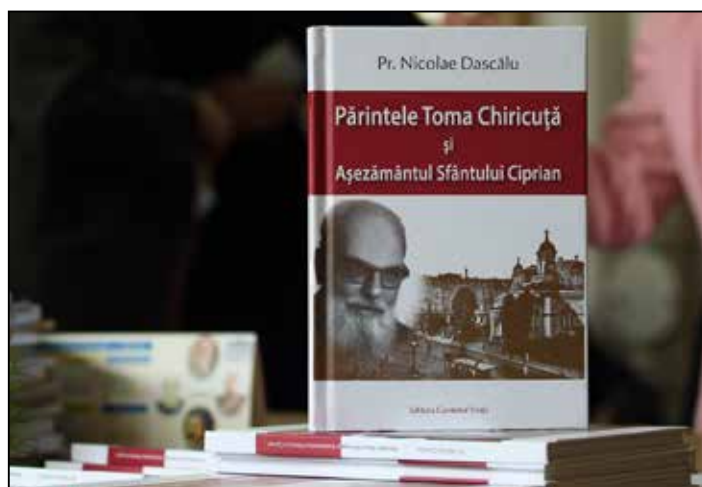
Poetul George Tutoveanu s-a identificat cu Bârladul – un fel de Weimar, cum zicea George Călinescu – și cu eferescența lui spirituală, captând și concentrând în jurul său și elita culturală a împrejurimilor. Societatea a dominat perioada interbelică și a viețuit sporadic până în 1989, pentru ca să renască într-o nouă formă, contemporană. Pe lângă șezătorile propriu-zise, s-au editat reviste, s-au publicat cărți, s-au inițiat activități culturale, expoziții, conferințe, concerte de muzică clasică.

Cartea preotului Nicolae Dascălu reconstituie, pe bază de documente, interviuri și cercetări de arhivă, drumul parcurs de preotul Toma Chiricuță într-o viață de slujire necondiționată a oamenilor și a Divinității. Născut la 6 iunie 1887, în satul Odaia Bursucani din apropierea Bârladului, urmează cursurile școlii primare în localitatea natală și la Bârlad, apoi seminarul la Roman și la „Veniamin Costachi” din Iași. Se înscrie la Facultatea de Teologie și, concomitent, la Facultatea de Filozofie, audiind și cursuri de literatură și pedagogie la Universitatea din București. Dublu licențiat, în 1910 i se acordă o bursă pentru studii doctorale în Germania, la Leipzig. În același an publică lucrarea apologetică *Religia omului de știință*, cu o prefață de Nicolae Paulescu. În 1913 se căsătorește cu Virginia Tașcă, originară din Bălăbănești-Galați, și la 1 ianuarie 1914 este hirotonit preot la Biserica „Sf. Mina” din Bârlad. Continuă studiile doctorale, dar din cauza războiului, e obligat să le întrerupă și devine paroh al Bisericii „Sf. Spiridon” din același oraș, timp în care se vor pune bazele Academiei Bârlădene. Între 1916–1918 este mobilizat ca preot confesor al Regimentului 52 infanterie Bârlad. Începând cu 1 septembrie 1918, este numit la Botoșani profesor de pedagogie la Școala Normală de învățători „Mihai Eminescu”, profesor de religie și germană la Liceul „A.T. Laurian” și Liceul de fete „Carmen Sylva”, precum și paroh la Biserica Uspenia, unde fusese botezat Mihai Eminescu. Avea patru copii.

De la 1 septembrie 1925, datorită competențelor

profesionale, este transferat la București ca preot paroh al Bisericii Zlătari, pe care a slujit-o timp de 36 de ani, și profesor de religie la Liceul de fete „Domnița Ileana” din Calea Rahovei și la Liceul „Gheorghe Lazăr”, până în 1940. Pune bazele Asociației misionare „Frăția Sfântului Ciprian”, ale cărui moaște le deține biserica și intenționa întemeierea unui așezământ social pentru bătrâni și copiii orfani, achiziționând teren la Otopeni, dar din cauza izbucnirii celui de-al II-lea Război Mondial, nu îl va mai realiza. Pe lângă activitatea pastorală, va ține conferințe la radio – inaugurat la 1 noiembrie 1928 – și în provincie, va edita revistele „Ortodoxia” și „Fântâna darurilor”, dar și predicile ținute în biserică adunate în volumele: „Chemări de sus” – 21 de predici și „Cunoști Calea? Chemări de suflet” – 23 de predici.

Propovăduirea învățăturilor creștine și atitudinea față de noul regim atrag suspiciunea organelor de securitate. Acuzat, nefondat, de apartenență la mișcările extremiste de dreapta din perioada interbelică, în toamna anului 1961 este arestat și deținut până în primăvara anului 1962, interzicându-i-se să mai slujească la Biserica Zlătari. Va mai activa, totuși, la alte biserici din București: Tatu, Apostol și Ferentari, până în 1971, când a decedat.

Apostolatul preotului Toma Chiricuță s-a manifestat și pe linie familială, el transmitând urmașilor nu numai credința ortodoxă, dar și seriozitatea profesională și conștiința datoriei împlinite. Fiul său, profesor doctor Ion Chiricuță (1918–1988), medic oncolog, a activat la București și la Cluj, unde a pus bazele Institutului Oncologic ce îi poartă numele, iar Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad îi va dona, în 1982, întreaga sa colecție de artă comparată. Pasiunea pentru medicină și artă s-a transmis și urmașului său, profesorul doctor Ion Christian Chiricuță, personalitate europeană în domeniul radioterapiei, ce activează astăzi la Centrul „Amethyst” din Otopeni. Merită citit interviul pe care acesta l-a acordat părintelui Nicolae Dascălu, publicat în cartea dedicată preotului Toma Chiricuță. Ceilalți copii ai preotului: Anadina Chiricuță-Lungu, care a moștenit de la tatăl său talentul literar, scriind poezie și proză; Florica Chiricuță, căsătorită Micșunescu, în 1947 a emigrat în Franța, dar a mai revenit în țară de câteva ori; Iulia Chiricuță-Senchea a profesat medicina până în 2004, când a decedat.

Cartea preotului Nicolae Dascălu, apărută în 2018 la

Editura *Cuvântul vieții* a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, este structurată în 5 capitole :

1. Părintele Toma Chiricuță: profil biografic și pastoral-spiritual; 2. Texte alese din scrierile Părintelui Toma Chiricuță; 3. Pe firul amintirilor; 4. Bibliografie selectivă; 5. Fotograme vechi și noi.

Este reprodusă lucrarea *Religia omului de știință (Răspuns dat liber-cugetătorilor)* din 1935, o analiză exhaustivă și

filozofică a evoluției relației dintre religie și știință, în care Toma Chiricuță ajunge la concluzia că: *Știința și religia sunt singurele mijloace prin care spiritul omenesc își poate da răspuns satisfăcător mării probleme a vieții care l-a preocupat și-l va preocupa în toate momentele cât va fi «om» pe cuprinsul planetei noastre.* O carte de mare actualitate.

Încheiem cu îndemnul adresat de George Tutoveanu lui C. D. Zeletin: *Și nu uita că noi suntem Academia Bârlădeană!*

DORINA STOICA

PĂRINTELE TOMA CHIRICUȚĂ, DIN NOU LA BÂRLAD

Ziua de 11 mai 2019 a fost pentru bârlădeni un prilej fericit de a se întâlni cu părintele consilier patriarhal Nicolae Dascălu, care, prin intermediul cărții sale, „Părintele Toma Chiricuță și Așezământul Sfântului Ciprian”, publicată la Editura „Cuvântul Vieții” din București, în 2018, „l-a readus acasă” pe renumitul slujitor și iscusit predicator al Bisericii Zlătari din secolul XX, preotul mărturisitor Toma Chiricuță, „un om al rugăciunii și al credinței ortodoxe trăite cu inima, un slujitor al Bisericii implicat în societate prin discurs în dialogul dintre religie, filosofie și știință”, cărturar și misionar creștin prin cuvinte și fapte, născut la 6 iunie 1887, în localitatea Odaia Bursucani, comuna Grivița de lângă Bârlad.

O lansare a acestei cărți la Academia Bârlădeană a fost un gest firesc și necesar deoarece părintele născut în ținutul Tutovei a activat ca preot în Bârlad, la Biserica „Sfântul Mina”, pentru scurt timp, apoi a fost preot, profesor de religie și jurnalist misionar la Biserica „Sfântul Spiridon”, după care la Botoșani și București, la Biserica Zlătari, unde slujește părintele Nicolae Dascălu în prezent.

Activitatea s-a desfășurat în prezența autorului, a pr. Cosmin Gubernat, consilier cultural la Episcopia Hușilor, și a părintelui protopop de Bârlad, Vasile Lăiu, a unor preoți și persoane implicate în activitatea cultural-artistică a orașului. La lansare a fost prezent și primarul localității, Dumitru Boros, întrucât acest eveniment a fost inclus în programul „Zilele Culturale ale Bârladului”.

În cuvântul său, părintele Cosmin Gubernat a transmis mesajul Preasfințitului Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, și

Preotul Nicolae Dascălu cuvântând despre cartea dedicată lui Toma Chiricuță.

a subliniat faptul că, alături de părintele Toma Chiricuță, în această eparhie demne de amintit și de neuitat sunt nume precum cele ale preoților Grigore Leu și Iacob Antonovici.

Părintele protopop, Vasile Lăiu, a vorbit despre perioada în care Toma Chiricuță a fost preot la Biserica „Sfântul Spiridon”, unde a slujit. Consideră deosebit de importantă această carte deoarece aduce elemente noi și mai puțin cunoscute despre un preot iubitor de cultură, predicator de excepție care onorează prin toată activitatea sa misionară și culturală orașul Bârlad, un oraș nu prea mare, dar cu o viață culturală remarcabilă.

Printre multele informații referitoare la carte și la începuturile colaborării cu părintele Nicolae Dascălu, acum circa doi ani, Președinta Academiei Bârlădene, Elena Monu, a adus la cunoștința publicului prezent, dar și a oaspeților, faptul că se preconizează amplasarea, în zona Bisericii „Sfântul Spiridon”, unde a funcționat în acea vreme Protopopiatul, a unui bust al acestui vrednic de pomenire slujitor al Altarului.

Cu interes și cu multă atenție a fost ascultat autorul cărții lansate, părintele Nicolae Dascălu, care, în cuvântul său, ne-a dezvăluit o mică parte din conținutul cărții. Urmare a implicării sale și în viața culturală a urbei, Pr. Toma Chiricuță, la 1 mai 1915, alături de poetul George Tutoveanu și folcloristul Tudor Pamfile, pun bazele unei societăți literare ce va dăinui (până în prezent) și care va contribui la promovarea culturii locale, dar și naționale, Academia Bârlădeană, ce a țesut legături între scriitori precum Vasile Voiculescu, Alexandru Vlahuță, Vasile Pârvan, Nichifor Crainic și mulți alții. La Bârlad, la Botoșani ori la Biserica „Sfântul Ciprian” din București, profesor de religie, publicist, predicator de excepție în biserică, dar și la radio, cu o voce inconfundabilă, „părintele Toma Chiricuță a înmulțit talanții cu care l-a înzestrat Dumnezeu”.

Părintele Nicolae Dascălu aduce mulțumiri conducerii actuale a Academiei Bârlădene, profesor dr. Elena Monu și prof. Elena Popoiu (vicepreședinte), pentru disponibilitatea de a contribui cu informații referitoare la preotul Toma Chiricuță, dar și pentru organizarea acestei lansări în locurile natale.

Întâlnirea cu părintele Nicolae Dascălu și cu cartea sa, prin care s-au înnodat fire între Bârlad și București, între „Ziarul Lumina” și centenara Societate Culturală „Academia Bârlădeană”, s-a încheiat cu acordarea de autografe tuturor participanților care au achiziționat cartea și discuții libere, amicale, între invitatul de onoare și cei prezenți.

ELENA POPOIU

NĂSCUTĂ ODATĂ CU ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ: ANADINA CHIRICUȚĂ LUNGU (1915 – 2013)

Tablouri de familie: Anadina Chiricuță, la 19 ani, pictură de Ștefan Calopăreanu, și portretul realizat în 1977 de Rita Chiricuță. Imagini puse la dispoziție de fiul scriitoarei, dl. ing. Cornel Lungu.

S-a născut pe 9 septembrie la Bârlad, la câteva luni după înființarea, pe 1 mai 1915, a Academiei Bârlădene, prin fervoarea și viziunea celor trei personalități intelectuale – poetul George Tutoveanu, preotul Toma Chiricuță, etnologul Tudor Pamfile. Fiica Preotului Toma Chiricuță și a Virginiei Tașcă, Didina Ana, care va adopta pseudonimul literar Anadina Lungu, a urmat școala primară la Botoșani, apoi, după ce părintele său a preluat parohia Zlătari, a continuat studiile în București, la Liceul „Domnița Ileana”, la Facultatea de Litere și Filozofie (1945) și la Seminarul Pedagogic Universitar (1944–1946). A fost profesor de română și franceză, dar cu intermitențe – pentru că refuzul ei de a se înscrie în partid și catalogarea tatălui ca „propagandist spiritualist” au făcut să fie socotită un „pericol ideologic” și, ca urmare, să fie mereu concediată. Avea, de aceea, doar 14 ani activi când a ieșit la pensie, în 1974; și, din aceleași motive, nu a avut nicio carte publicată înainte de 1990.

Și-a dorit mult, ca o mult întârziată reparație, să fie admisă în Uniunea Scriitorilor. În anul 2000, când împlinea 85 de ani, a făcut apel, pentru o necesară recomandare, la dl C.D.Zeletin, care i-a răspuns cu deplină sollicitudine. Scriitoarea avea să-i mulțumească în termeni emoționanți pentru susținerea acordată:

„...Atâta m-a hăituit viața, încât – pare incredibil – abia la „non tinerețe” (dulce și blând eufemism!) visez ca măcar acum să intru în drepturi. (...) Nu mai am mult până să intru în marea și înfricoșătoarea taină! Curând voi bate la porțile misterului. Până atunci sper să mai pot face ceva constructiv pentru țara asta rău năpăstuită! Încă o dată vă mulțumesc și vă transmit un călduros salut ca unui fiu al Bârladului...”

Din nefericire, nu s-a întâmplat așa... Timpul a fost, ca totdeauna, nerăbdător, iar roțițele birocratice ale Uniunii au fost, ca de atâtea ori, gripate...

La puțin timp după inițierea demersului, dl C.D. Zeletin a primit vizita fiului scriitoarei, dl. inginer Cornel Lungu, care i-a încredințat importante elemente de arhivă privind-o pe fiica protului Toma Chiricuță. Îi mulțumim dlui C.D.Zeletin pentru că a dirijat prețioasele documente spre locul lor ideal: biblioteca Academiei Bârlădene. Între acestea, imagini de familie și trei dintre volumele scriitoarei, purtând autografe pentru C.D.Zeletin, datate 12 iunie 2000. Pe prima pagină, după cea de gardă, a volumului de poezii „Mă toarce timpul!”, citim mișcătoare cuvinte îndreptate de autoare către neuitații săi părinți, Toma și Virginia Chiricuță: *Un gând pios sfinților mei părinți care mi-au purtat pașii pe cărările adevărului, binelui și frumosului!*

Scriitoarea a trecut la cele veșnice pe 9 decembrie 2013: dacă ar mai fi trăit doi ani, ar fi devenit centenară.

Facem mențiunea că Anadina Lungu și fiul său, Cornel Lungu, au venit la Bârlad și au luat parte, în iulie 1990, la reuniunea de sărbătorire a 75 de ani de la înființarea Academiei Bârlădene.

Peste ani, în 2018, la Biserica Zlătari din București, prof. univ. dr. Ion Christian Chiricuță și ing. Cornel Lungu, nepoții preotului Toma Chiricuță, au fost prezenți la festivitatea de lansare a cărții pe care Pr. Nicolae Dascălu, directorul publicațiilor „Lumina”, consilier patriarhal, parohul de azi al Bisericii, a scris-o ca omagiu adus marelui duhovnic cărturar, la 130 de ani de la naștere.

Vă prezentăm textul RECOMANDĂRII, din 5 iulie 2000, prin care domnul C.D. Zeletin susținea candidatura pentru primirea în Uniunea Scriitorilor a nonagenarei autoare.

Revenirea la ceea ce a fost România de totdeauna, după amorțirea indusă de toxinele ultimelor decenii, se va face și prin restabilirea prestigiului dinastiilor cărturărești care au fortificat civilizația românească.

Una dintre acestea este cea căreia îi aparține Doamna ANADINA LUNGU, născută CHIRICUȚĂ. Familia domniei sale a dat culturii noastre figuri de mare însemnătate, ca: preotul publicist Toma Chiricuță, tatăl scriitoarei, economistul Gheorghe Tașcă, marele fizician Ștefan Procopiu, profesorul și oncologul Ion Chiricuță, fratele scriitoarei, academicianul politehnist Al. Balaban, anatomopatologul C. Tașcă etc., cei mai mulți dintre ei profesori universitari și membri ai Academiei Române. Ca și doctorii N. Paulescu și Ștefan Odobleja, ale căror descoperiri au premers celor similare ale lui Fr. G. Banting, și, respectiv, Norbert Wiener, pentru care aceștia au primit Premiul Nobel; Ștefan Procopiu este descoperitorul magnetonului, redescoperit de Niels Bohr, laureat Nobel și el, entitate numită azi „magnetonul Bohr-Procopiu“..

Itinerarul creator al Doamnei ANADINA LUNGU a cunoscut asprul fâgaș al antecesorilor săi. Poetă și prozatoare de puternice resurse, de o vitalitate intelectuală comparabilă cu a ilustrului său părinte, a debutat târziu, întrucât a refuzat la modul absolut să facă vreo concesie exigențelor comunismului. Domnia sa și-a îndreptat atenția cu precădere spre literatura destinată copiilor, scriind o proză care își propune, indiscutabil, desfătarea artistică a micilor cititori, dar și elementele unui program de întărire a sănătății morale și a dragostei de țară, program prețios astăzi când, victime ale derutei valorice, copiii sunt ademiniți de scrâncioabele laxității etice și ale indiferenței față de țară, de neam și credință.

ANADINA LUNGU este autoarea următoarelor volume: „Mă toarce timpul!”, poezii, Editura Sagittarius, 1998; „Povestea raiului”, proză, 1995; „Pustnicul lacului”, proză, Editura Caritas, 1996; „Primele făpturi”, proză, 1999; „Avraam și Iacob”, proză, 1999; „Iosif și frații săi”, proză, 1999.

Bine scrise, bine structurate, clare și cu nobil mesaj, vibrând de viață sufletească, volumele sale de proză sunt întâi de toate folositoare copiilor, tineretului și tuturor celor care vor să-și completeze ori să-și refacă, potrivit adevărului, viziunea spirituală mai mult sau mai puțin deficitară ori eronată... În privința liricii, concentrată în volumul antologic „Mă toarce timpul!”, aceasta arată, de la o poezie la alta, că poeta are ceva de spus, ceva esențial. Totdeauna o idee forte îi ordonează dicteul, în mod neabătut stenic, dar melancolizat ușor de reveria privitoare la destinul omenesc, misterul existenței, revelația divină, semnele transcendentalului, fascinația trecutului, chemările amintirii, instinctul datoriei. Confesiunea e directă, o franchețe i-aș spune bărbătească tonifică această poezie care apelează la autoritatea ritmului și rimei, la surpriza neologismului, la virtuțile vechii limbi românești, la armonia fundamentată pe rigoarea prozodică, dar întâi de toate la nu-știu-ce suflu eroic.

Încrăzător în vocația sa scriitoricească, în puterea de muncă, în dăruirea în chip exclusiv – în sfârșit – scrisului și în timpul ce-i va îngădui, cu siguranță, noi lucrări literare, o recomand călduros pe Doamna ANADINA LUNGU, născută CHIRICUȚĂ, în vederea primirii ca membră în Uniunea Scriitorilor.

C. D. Zeletin,

membru al Uniunii Scriitorilor din 1967, Președintele Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România,
Președintele de onoare al Academiei Bârlădene.

ANADINA LUNGU

Mă toarce timpul

Și timpul toarce, plictisit ca o bunică,
Sfâr! Sfâr! Încet, nepăsător, ca o pisică

Ce doarme ciolănoasă pe cuptor!

Timpul n-a curs pe lângă mine lin,
În foșnet de mătase și gălgâit de vin!
Să mă fi tors subțire, în fir de ibrișim,

Să fi cusut altiță și chilim!

M-a tors

Cu nodul gros,

M-a-ntors pe față și pe dos,

M-a jupuit

Și m-a zburlit

Și în loc de mătasă,

M-a prefăcut în sfoară groasă

Să leg opincile,

Greu să leg nodurile,

Să bat glodurile

Și toate drumurile grele

Pe râpi și pe poteci abrupte și rele!

Cât mi-o mai sfârâi timpul între degetele lui?

Când oi zbughi-o din el?

Când n-oi mai fi odgon de tras butucii la deal?

Când din cânepa groasă, de tors,

Trasă

Și răstoarsă,

Durută până la os,

Oi deveni fir subțire de borangic

Și-oi trece ușor, lunară

Din colnic în colnic?!

Iulie 1988

Și când mă plec spre mine...

Când moșii

Și strămoșii

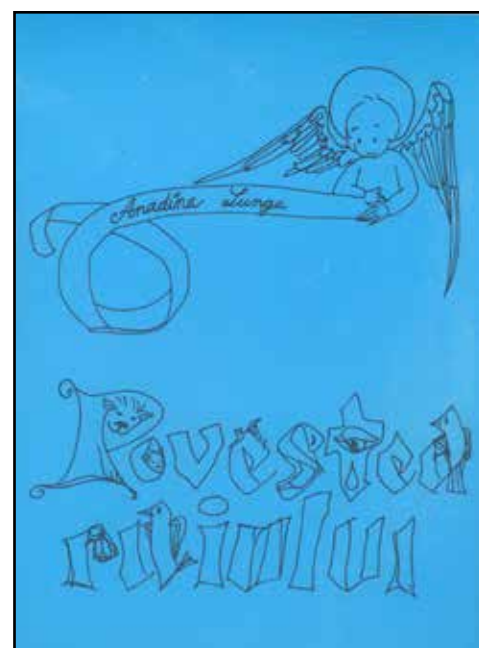
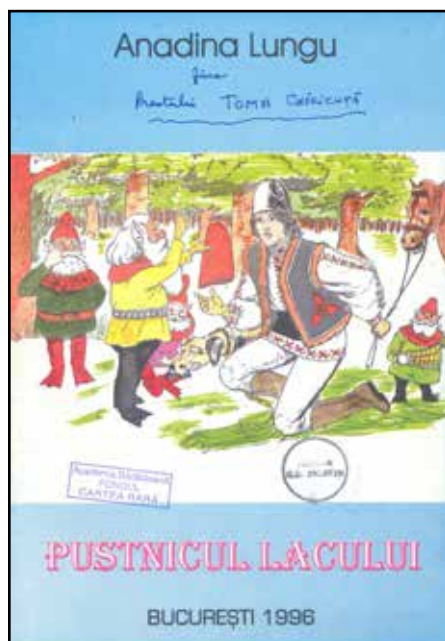
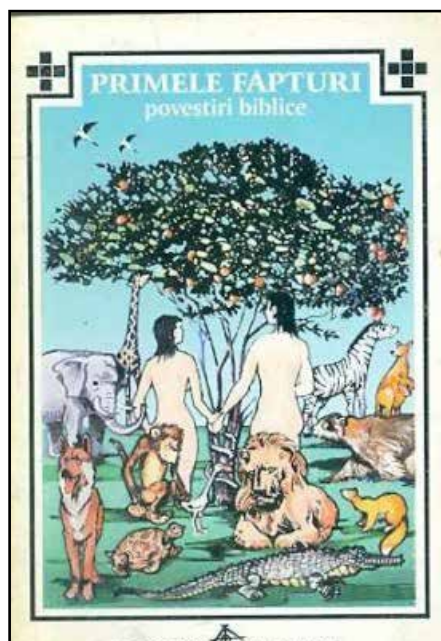
Treceau cumiți

În lutul galben ars de soare,

Nins de lună și frământat de ploi,
 Gătiți solemn de sărbătoare,
 Scăpați de-a pururi de nevoi,
 Se așezau pe rând,
 În cei ce trebuiau să vină,
 Ca filele-ntr-o carte de lumină!
 La nunți își chiuiau tot dorul,
 Spărgeau în țândări viitorul
 Și-ușor, ca boarea dimineții,
 Veneau senini pe apa vieții
 Fără-nceput și fără de sfârșit,
 Țâșnită și întoarsă-n infinit...
 Și-au pus efigia și au turnat în mine
 Și ce-a fost bun și turbure destine!

Sunt un copac stufos cu fruntea-n soare,
 Cu mii povești în frunze foșnitoare
 Și-n înserările târzii
 Sub șalurile nopții fumurii,
 Boncăluit de zimbri și fugi de cerbi lunateci
 I-aud gonind prin sânge, iuți, ageri, furtunateci,
 Și port și-acuma încă, în fund secret de gând,
 Lumina primei oale de pământ
 Lung frământat în soare, în ploaie și în vânt.
 Cum mi-am închis într-înșă și lacrimă și cânt.
 Iar când am pus pe vase, în străluciri de smalt,
 Tot verdele poienii, cocoși muiăți în glaț,
 Și-am presărat pe scoarțe tot floare și cocori,
 Am dăntuit tot satul din seară până-n zori!
 Veneam pe apa vieții, curgeam mereu, mereu,
 Părând mereu o alta, dar totdeauna eu,
 Mereu îmbogățită,
 De vreme împlinită...
 Și când mă plec spre mine,
 Și sângele mi-ascult,
 Când fac să tacă-n juru-mi tot sarbădul tumult,
 Aud, târziu în noapte, cât îmi șoptesc de dulce
 A' frunzelor noiiane plecate să se culce...

Cluj, iunie 1984

G. G. URSU

GRĂDINA BÂRLADULUI ȘI SCRIITORII NOȘTRI*

Grădina publică a Bârladului este una din mândriile oropsitului nostru oraș. Oază de răcoare și loc de refugiu, grădina bârlădeană nu are aproape nimic din aspectul artificial al parcurilor stilate; dincolo de aleile ei centrale, te înfunzi în adâncul unui adevărat colț de pădure. Nu e de mirare că a fost totdeauna prielnică visului literar și leagănul sufletesc al atâtor scriitori. Frunzarele ei au ocrotit și cărările ei au plimbat atâtea năzuinți nemuritoare.

Originea grădinii noastre publice e frumoasă ca o legendă. O știm din volumul al cincilea din „Documente Bârlădene”, acea fundamentală operă de erudiție a Episcopului Iacov Antonovici. La 1834, scrie A.V. Ionescu, fost primar al Bârladului, Mihail Sturza, domnul Moldovei, venind de la Constantinopol, la masa domnească au asistat boierii cu soțiile lor, între care era și eruditul boier Iordache Iamandi, cu soția sa Marghiolița. Femeia aceasta era așa de frumoasă și de spirituală, a plăcut așa de mult lui Vodă, încât a dat ordin Ispravnicului de atunci ca să facă apel la toți proprietarii din Tutova să trimită cu cară de beilic pui de copaci din esența cea mai frumoasă; astfel sub conducerea grădinarului Schteiner de la Epureni, a fost sădită grădina pe 10 fâlci de loc, în partea de nord a orașului Bârlad, în care locuia clasa boierească. Pentru o cucoană frumoasă s-a înfiripat una din cele mai frumoase grădini din țară.

Originea e romantică, după cum sub același semn a dăinuit grădina noastră mai departe.

Paul Bujor, profesorul ieșan care-a învățat la liceul „Codreanu”, arată-n amintirile sale cum se grupase în cursul superior în jurul lui Vlahuță o samă de elevi mai răsăriți care aveau un început de societate literară. „Eram stăpâniți de nobila pasiune a cetitului dar și a lungilor primblări visătoare pe aleile grădinii publice. Teatrul și grădina publică, scrie Paul Bujor, erau cele două pasiuni ale absolventului Vlahuță.

Când era gata să termine liceul, Vlahuță a scris „Dormi în pace”, poemă compusă într-o noapte de vară fără somn, fiind adânc mișcat de moartea unei prea frumoase fete din Bârlad. A compus poezia la Bujor acasă, toată noaptea, în Ulița Gării, la Maria Similache, iar ziua întreagă a desăvârșit-o în grădina publică de care erau îndrăgostiți, considerată ca grădina cea mai frumoasă din Moldova, mândrie a orașului și a tineretului bârlădean de-atunci și de totdeauna.

Iată cum una dintre cele mai semnificative poezii ale lui Vlahuță a fost perfectată în climatul mângâietor al grădinii bârlădene. Viața liceenilor din jurul lui Vlahuță, parfumată de „un romantism feciorelnic”, cum scrie Bujor, notă ce definește atmosfera sufletească dominată de poezia lui Eminescu, își găsea în liniștea grădinii publice mediul firesc de meditație.

E întâiul moment literar al grădinii, pe care l-am putea fixa prin anul 1878. Iată de ce monumentul ridicat lui Vlahuță și-a găsit în grădina publică locul cel mai potrivit. În zilele de toamnă târzie, versurile lui Vlahuță închinat copacilor blajini își pot scanda ruga lor fierbinte cu folos:

*Copaci bătrâni, amicii copilăriei mele,
Lăsați potop de frunze aicea să mă-ngroape,
În farmece de visuri și-n pulbere de stele,*

*Să dorm sub straja voastră în veci de voi aproape,
Copaci bătrâni, amicii copilăriei mele!*

Al doilea moment literar al grădinii bârlădene îl situăm în anul 1890. Este momentul Ibrăileanu. Puțini știu că marele critic a fost elevul liceului „Codreanu” între 1887–1890 și-n această calitate, șef spiritual al societății literare „Orientul”, sâmburele mișcării poporaniste de la „Viața Românească”.

În amintirile sale, Ibrăileanu se lasă furat de nostalgia grădinii publice bârlădene: „O altă fericire, scrie Ibrăileanu, era grădina publică, mare și misterioasă ca o pădure, în care am auzit, într-o seară cu lună, după o zi de ploaie, un flaut dintre niște copaci; iar în iunie, când preparam examenele, ne duceam să învățăm la grădină pe la 4 dimineața”. „Niciodată ca la Bârlad, notează categoric Ibrăileanu, n-a dus o așa viață de idei”. Era o adolescență generoasă, hrănită de lecturi bogate, care visa o soartă mai bună pentru omenire. Cartea le era supremul țel. Grupul condus de mintea ascuțită a lui Ibrăileanu era format din elevi ai liceului „Codreanu”, printre care viitorul critic Raicu Ionescu-Rion...

*Articol publicat în „Păstorul Tutovei”, revista lunară a Asociației Preoților din jud. Tutova, anul V, nr. 5-6, mai-iunie 1942, pp.256-257.

ALEXANDRU VLAHUȚĂ ÎN EVOCĂRI

Redăm fragmente din volumul de evocări al lui **Victor Eftimiu** (1889-1972), „**Portrete și amintiri**”, Editura pentru literatură, 1963, în care pe prim plan apare personalitatea lui Alexandru Vlahuță, primul Președinte de Onoare al Academiei Bârlădene.

Sergiu Coloșenco

...În casa lui Vlahuță domnea cultul lui Caragiale. Cea mai mică dorință a maestrului era îndeplinită cu graba aceea discretă cu care împlinim gândurile ființelor scumpe. Vestea sosirii sale înveselea toată lumea, și oadaia în care era găzduit cel mai ales dintre oaspeți strălucea.

*

Odată, Caragiale se hotărî să-și reînceapă scrisul.

El încunoștință pe Vlahuță, rugându-l să cumpere o masă mică, albă, de brad, ca să adeverească vorba poetului:

*Cu perdelele lăsate
Șed la masa mea de brad...*

Buna doamnă Vlahuță, al cărei surâs suav mi-l aduc aminte și azi, era o gazdă primitoare, discretă, o admiratoare fără rezerve a ilustrului ei soț și a prietenilor acestuia.

Se grăbi să-i cumpere această masă. Caragiale sosi din Berlin și se pregăti de lucru. Dar n-apucă să scrie cele dintâi rânduri și călimara se răsturnă, pătând scândura netedă și albă. Atunci maestrul se sculă repede și n-a mai scris nimic. I s-a părut că e un semn rău. Lângă pata de cerneală a scris: „Toate meseriile necurate lasă pete”, și s-a iscălit.

De atunci, „masa lui Caragiale” a rămas celebră.

Toți oamenii de seamă care au fost ospătați mai târziu în casa lui Vlahuță au lăsat câte ceva pe masa aceasta: unii scriitori câteva rânduri, alții numai iscălitura, pictorii o schiță.

Șt. O. Iosif a scris: „Și soarele are pete și cu toate acestea e tot soare”.

Goga a lăsat o gândire: „Picăturile de cerneală pe masa unui scriitor sunt picăturile de sânge pe câmpul unei lupte”.

Sunt o mulțime de însemnări pe masa aceasta. Bunul prieten al lui, poetul A. Vlahuță, o păstrează cu sfințenie sub un cleștar gros. Masa aceea îi va rămâne ca o amintire scumpă a marelui dispărut. Și adeseori, când își va petrece ochii pe firele de cerneală ce se țes pe „masa lui Caragiale”, pe luciul sticlei se va abate, dintr-o altă lume, umbra venerată a celui ce s-a dus de veci...

*

Alexandru Vlahuță locuia în etajul de sus al Palatului funcționarilor publici de la Șosea: se vedea de acolo câmpia și dealurile Ploieștilor, iar în diminețile senine, dunga munților, în zare.

Veneau în casa împodobită cu tablouri de Grigorescu: I.L. Caragiale, Dobrogeanu-Gherea, G. Coșbuc, Șt.O. Iosif, iar dintre cei ce mai trăim, Octavian Goga și eu, povestitorul.

Caragiale avea oroarea hârtiei albe și a tocului, care trebuia neapărat să înnegrească hârtia: căuta felurite pretexte,

amâna mereu, se agăța de cel mai neînsemnat lucru ca să nu se așeze la lucru. Tertipul cu masa de brad, la care urma „să stea pe gânduri cu perdelele lăsate”, îl scornise ca să mai facă greutatea celor ce-l îndemneau să lucreze...

Unde s-o fi găsim acum masa lui Caragiale?

Vlahuță era o inteligență catifelată, onctuoasă. Calm, politico, îngăduitor, el rămânea totdeauna în umbră; cu discreția perfectului amfitrion, lăsa pe ceilalți să vorbească, le crea un auditoriu favorabil și privea cu un zâmbet amabil neînțelegerile dintre ei.

*

Aș fi vrut să-l cunosc pe Eminescu. Am impresia că l-aș fi adorat pentru caracterul său ales, pentru înaltele-i aspirații, pentru sufletul său frumos. Din câte mi-au povestit contemporanii săi, mai ales A. Vlahuță, reiese că nefericitul poet era un om senin, grav, demn, discret, respectuos pentru înaintași, cuviincios; avea cultul prieteniei, al iubirii, o permanentă dorință de a se ridica spiritualmente pe măsură ce fizicește se degrada.

De altfel, întreaga sa operă este a unuia care a crezut, care a satirizat, dar n-a zeflemisit, care a tins spre elevație și noblețe, spre îndreptarea societății, spre ridicarea neamului său.

Această forță morală adaugă o frumusețe permanentă scrisului lui M. Eminescu, scris care păstrează în eternitate incandescențele astrale iradiate de un cămin generos.

*

Alexandru Vlahuță nu se producea în public. Era un timid care nu disprețuia nevoia altora de a lua contact cu mulțimile, dar n-o simțea el această nevoie și evita orice manifestații publice. Poate unde nu era un om prea arătos, nu se arăta pe estrade. Ne citea însă câteodată, acasă, poemele lui, versuri albe, traduceri din Ada Negri; avea o voce joasă, puțin tremurătoare – el însuși tremura ușor din întregul corp, o vibrație permanentă, aproape imperceptibilă, a glasului și a mâinilor. Citea frumos, clar, pătrunzător, captivant:

*O, palido, palido,
Eu știu că-n curând ai să mori...*

Uneori, când Octavian Goga îmi citea și el aceleași traduceri din Ada Negri, mi se părea că aud pe Vlahuță însuși, pentru care poetul transilvănean avea o deosebită afecțiune și stimă. Sunt și unele poezii inspirate de Vlahuță în opera lui Goga.

Supun această sugestie criticilor literari. Atât de personal, atât de original, Octavian Goga s-a resimțit totuși de scrisul lui Eminescu, al lui Vlahuță, al lui Șt. O. Iosif și chiar al unor poeți mai tineri decât el.

VICTOR ION POPA

LÂNGĂ MEȘTERUL VLAHUȚĂ. O AMINTIRE CU CEAPĂ ȘI RENUNȚĂRI

Academia Bârlădeană era în păr. Trăsurile încărcate se lăsară adânc pe arcuri când au purces din fața casei lui [Eugeniu] Bulbuc. Duceau – vezi bine – numai oameni cu greutate, cum a spus, cu zâmbet subțire, *Nicolae Constantinescu*, pictorul care, numărând oamenii subțiratici și droștile¹, binecuvânta cerul că toți călătorii erau mărunți și slabi.

– Au noroc caii. Poartă drumeți pe măsura lor..., așa a încheiat. Apoi s-a frânt pe droturile scaunului și cu ochii lui mici, vii ca boldurile negre, lucioase, porni a despica zările fumurii ce-i erau dragi.

Tropăiau plăcut bidiviii costelivi pe șoseaua fără praf. Dimineața era proaspătă și răcorită. De pe câmpul iarmarocului, unde azi erau hangarele avioanelor cu barăci cu soldați, nu ne-a tăiat calea nici o jucărie zburătoare. Dar sus, în creasta cerului, tot sfârâiau plăcut două avioane micuțe, hârjonindu-se a glumă între ele.

Peste câteva minute eram în brațele văii și ale câmpului, departe, dincolo de lagărul prizonierilor și pândind cu mai înainte bucurie cotirea în Zorleni, de unde trebuia să ne mistuim între dealuri. Acolo n-avea să mai fie nici târg, nici război, nici lipsă. Dumnezeu cel revărsat pe ogoare rămânea singur stăpân, cu tăcerea lui înaltă și bună.

Trăsurile erau orânduie după cuviință. În cap, Meșterul Vlahuță, doamna și poetul *George Tutoveanu*. În trăsura a doua *Mihail Lungianu*, pictorul *Nicolae Constantinescu* și prietenul său, *Vasile*, sau, cum îi spunea doamna Vlahuță, doctorașul. Era medicul șef al spitalului din școala *Sfântul Gheorghe*, cu grad de căpitan, bărbuță de mucenic timpuriu și două volumașe de poezii suave, înseninate, scrise la căpătâie de bolnavi și muribunzi. Numele întreg îi era *Vasile Voiculescu*.

În sfârșit, praful celor două briști din față avea să-l înghită hălăciuga academică. Adică frații *Nițulescu*, *Jules* cel serafic, *Virgil* cel pozitiv și eu, cel nici serafic, nici pozitiv, pentru că eram proaspăt demobilizat într-o biată Românie fără munți...

Socoteala plimbării fusese gospodărește chivernisită, înainte de a coborî spre sat, unde ne așteptau venirea bătrânul *Alexandru Ecsarhu* și cu fiica lui *Madeleine*: trebuia să prânzim la vreo umbră de copac, în marginea șoselei.

Bunul boier din Epureni ne trimisese vorbă să-i facem bucuria a-i fi oaspeți la masă. Dar Meșterul Vlahuță fusese neîndurător:

– Nimeni nu se mai poate lăuda azi că-i destul de boier să-și îngăduiască nouă musafiri la masă.

Iar ca să ne întărească o dovadă desăvârșită a dreptății lui fără greș, a și dat poruncă :

– Doamnă Vlahuță, grijești dumneata de ale gurii, pentru un prânz la iarbă verde...

Învederat, Meșterul ne-a limpezit că, de vreme ce nimeni nu mai poate fi destul de boier, un răzăș din Ploiești are negreșit datoria să fie înainte răzăș deplin...

Pe cucuiul dealului care priveghea largul, ne-a ieșit în cale un hugeac ispititor. Iarba din poala lui era deasă, curată și nepăscută.

Vântul abia alignit², care-i clătina vârful când și când, îmblânzise vipia soarelui din creștet. Câte-o scamă de nor alburi se despletea mistuindu-se ușor pe deasupra noastră, până se topea de tot în slăvile de sus. Dar trecerea lui se umbrea o clipă. Și-atunci se furișa printre noi o pală răcorită de aer, care cumpănea mai plăcut încă arșița clipei dinainte...

Privind departe, spre răsărit, unde sub zariștea străvezie, Basarabia își ițea dealuri line, *Constantinescu* înregistra tablouri viitoare. Acesta era felul său de lucru. Un poet și el, memora peisajul, pentru ca mai apoi, peste o lună sau două, să-l descrie în culori pe-o foaie de hârtie sau pe-o pânză, între cei patru pereți ai rezervei din spital unde-l țintuise pe lungă vreme urgia gazelor asfixiante ce i-au devastat plămânul. Profilată acum pe cerul pur, silueta lui, prinsă și lipită de buza dealului, făcea parte din peisaj. Un tablou frumos de tristețe potolită și de gol. Cam așa cum i-a plăcut să zugrăvească mai ades și cum se potrivea inimii lui bântuite de spaime și mari întrebări.

Ochii Maestrului îl urmăreau. A șoptit:

– Păcat că nu se poate desface în două, să se vadă ce bine-i șade în pustietatea asta. Și-ar picta un portret să-i samene fără cusur...

Veselia cetei a căzut o clipă. Gureșenia noastră s-a ofilit. Cuvântul domol și grav al bătrânului coborâse peste noi ceva din apăsarea tainică și grea ce și-o dă apropierea unei ogrăzi

de biserică. Ori a unui cimitir...

De altfel era firesc. Pictorul a fost cel dintâi osândit să plece dintre noi. O știam toți aceasta. El, mai bine ca oricare. Și s-a ținut de cuvânt, liniștit și hotărât, cu limpezimea înaltă și crudă a omului care știe că rostul lui e să se facă pe sine jertfa sa...

Când a început doamna Vlahuță să deșerte zâmbelurile³ cu tain, apele tristeților mărunte s-au irosit. Nici nu mai era timp de gândit la ele. Prea arătau ispititoare felile de caș proaspăt, ouăle cleioase de rață, hălcile de miel fripte și plăcintele cu brânză de vacă, pufoase și rumenite... Pentru cine nu știa, ori n-ar fi voit să ție rânduiala prânzului la iarbă verde, adică pentru târgoveții păcătoși și rău învățați, se găseau mezeluri, cârnuri afumate și cârnați, măsline, un strop de sărătură rusească, de-ți ridica părul pe creștetul scăfârliei, și chiar un borcănaș cu muștar...

Vinul nu era din via de la Dragosloveni, cum ar fi dorit Meșterul. Dar nici [Eugeniu] Bulbuc nu scotea vin de lepădat din cureaua lui, întinsă pe coasta dinspre Cotul Negru.

Atunci, deasupra ciurdei noastre, ghemuite la pământ peste risipa bunătăților răsfirate în voie, s-a ridicat *Mihail Lungianu* să protesteze în numele tradiției. În toate privințele era îndreptățit. A zis :

– Caș proaspăt fără ceapă verde nu se poate! Ceea ce fiind un adevăr mai presus de absolut, academia excursie s-a simțit lovită de nedreptate și săracă în fața acestui prânz bogat.

Meșterul Vlahuță, în loc să potolească, a pornit să întărească și mai amarnic deznădejdea brusc descoperită a mesenilor, încuviințând:

– Adevărat... Fără ceapă nici nu merge! După care vorbă ridică

Caricatură de V. I. Popa

1. droșcă, droște sau droști = birjă. [n.a.]

2. alignit = domolit [n.a.]

3. zâmbel = coș împletit din nuiele. Turcism ieșit din uz. [n.a.]

o privire trufașă spre doamna Vlahuță, ca și când ar fi înfruntat-o biruitor :

– Aha! Mi te lăudai că nu uiți nimic și, iată, îți lipsește tocmai ce era mai trebuitor ! La care, buna doamnă, stingherită „cu deasupra de măsură”, n-avea alt de făcut, decât să-și plece ochii și să lase fruntea în piept, ca orice om aflat în vină grea.

Numai că, spre mirarea noastră nesfârșită, doamna Vlahuță n-a făcut așa. Dimpotrivă. A ridicat asupra-ne o privire încă mai trufașă, l-a țintit pe Meșter săgeată în ochi și a tras din zâmbelul de-alături o legătură de ceapă, fluturând-o în aer ca pe-un buzdugan glorios :

– Poftim!

Mărturisirea entuziasmului academic pentru ceapă a turburat deopotrivă liniștea cailor cu traiste de ovăz după gât, ca și aromirea hugeacului vecin. Chelemet⁴ a fășnit în ape peste coclaur, a întors câteva ecouri ușurele și s-a tot dus, stingându-se în depărtare până în necuprinsul fără moarte – meleag firesc pentru duhul academic...

Dar cu el s-a stins încetisor și entuziasmul Academiei. Se aștepta aceasta, vezi bine, ca doamna Vlahuță să scoată din zâmbel măcar câte o legătură de ceapă pentru fiecare academician, pe când domnia sa a trebuit să mărturisească și să-și ceară iertare că nu s-a gândit să aducă mai mult.

Puhoiul întristării se vestește pustiilor. Dar iată-l pe Mihail Lungianu înălțându-se din nou deasupra noastră...

– Știam! – chicotește neîmblânzit. Drept care, aflați că eu, bănuind nenorocirea, am adus ceapa mea!

Ceea ce proclamând, a revărsat deasupra ștergarelor întinse pe iarbă tezaurul verde și pișcător...

Iată însă că doamna Vlahuță nu-i dă pas bucuriei lui de izbândire și nici hămeselii noastre.

– Mă rog – lămurește dumneaei – eu am adus puțină ceapă fiindcă nu știam cine-o să mănânce...

– Toți! fixează fără șovăire academicienii.

– Așa ? Va să zică ne ducem în casa omului cu ceapa în nas!

Cuvântul a fost prăpădenie...

Măinile încleștate pe zmourile de ceapă au căzut jos, ca tăietele din umăr. Afară de a lui Mihail Lungianu. El își flutura înainte ceapa lui victorioasă, rămânând pe redută cu un silogism desăvârșit:

– Eu mănânc... Prânz la iarbă verde fără caș nu se poate. Caș fără ceapă nu se poate. Ergo!⁵ Prânz la iarbă verde, fără ceapă nu se poate !

Zadarnic ne-am trudit – și cu ce durere ! – să-l aducem de partea noastră, a celor învinși. Nici n-a vrut să stea de vorbă cu noi. Ba s-a încumetat să înceapă o campanie cu adevărat odioasă de propagare a virtuților cepei, dincolo de ritualul îndătinat al prânzului pe iarbă verde.

Firește, doctorașul i-a sărit în ajutor. Dar numai în principiu. Încolo, nasul subțire a gustat doar cu pâlpâiala nărilor marea ispită din foile verzi și bulburile albe...

Hotărârea grea și neînduplecată o dăduse Meșterul:

– Păcat! Doamna Vlahuță are dreptate... Trebuie să ne sacrificăm... Și ca să fie cel dintâi (pildă și amară dovadă a jertfei), a lăsat din mână deopotrivă firul de ceapă, ca și felia de caș.

Cu gândul la bunătatea care nu ne fusese îngăduită, prânzul la iarbă verde a fost silnic și îndurerat. Mai cu seamă a fost scurt.

Nu știu dacă Mihail Lungianu a mâncat singur toată ceapa câtă era. Știu doar că nesfârșita noastră invidie care, după zisa lumii, ar fi trebuit să-l facă a nu-i tihni o înghițitură, nu s-a arătat de fel vrednică de renumele ei...

Singura răsuflare ce s-a putut găsi pizmei noastre a fost să-l trecem pe încălcătorul rânduielii luate tocmai în brișca din coadă, la spate, după hălăciugă...

Bătrâna casă boierească a lui Alexandru Ecsarhu ne-a primit după obiceiul moldovenesc. Minunile din ea, mobile rare și vechi, tablouri de preț cu chipuri scumpe unui neam de oameni, ne-au făcut să mai uităm un strop din cazna sacrificiului trecut.

Dar doctorașul, privind de-aproape inelul lui Veniamin Kostaki, sau portretul surorii lui Costache Negri, Steluța lui Alecsandri, nu s-a îndurat să nu șoptească printre dinți:

– ...Și când te gândești că astea tot am fi putut să le privim, chiar dacă mâncam ceapă... Spunând astfel, se uita ponciș la Mihail Lungianu care ne-a urmat de departe, respirând numai cât era strict necesar și ținându-se la distanța cea mai respectuoasă cu puțință de gazdă, de noi... Și chiar de lucrurile din casă.

Meșterul Vlahuță a cercat să ne mângâie:

– «La urma urmii nu puteam merge toți la coadă, ca trădătorul ăsta de Lungianu... » Ceea ce era un argument însemnat. Dar nu tocmai definitiv.

În sufrageria cu mobilă de la 1800, am băut ceai în cești englezești din 1600... Mai mare răsplată pentru jertfa cepei nici că puteam visa. Mai ales, văzându-l pe Mihail Lungianu cum se cere afară, în cerdac, să se plimbe la aer, zicând el că pricina este în nepotrivirile ce le are cu astă băutură prea răsăriteană...

Deodată însă, vorba a lunecat spre lucruri mai pământești și mai lipite de noi. Domnișoara Madeleine Ecsarhu ne-a imputat tuturora că i-am lipsit de tovarășia noastră la masa de prânz. De bunăseamă, am ridicat cu toții glasul, să-i dovedim că n-are de ce afla vreo vină purtării noastre. Care mai de care scornea câte o minciună și care mai de care era mai drăgălașă și mai cusută cu ață albă...

Atunci, ca să ne stăvilească și să ne aducă pe drum drept, duduia Madeleine a rupt firul poetic al gingășiilor, năvălind de-a dreptul în cea mai crudă și adevărată proză :

– Imputarea mea e foarte egoistă, domnii mei. Dacă ați fi fost cu noi, ne-am fi îngăduit o mare plăcere. Puteam mânca împreună ceapă... Fără dumneavoastră, și eu și tata, a trebuit să renunțăm. Și cu mare durere!... Doar nu era să vă primim cu ceapa în nas!...

Așa a fost. Ceapa, vezi dumneata, era marea slăbiciune a domnului Ecsarhu...

Și când te gândești că, aflând asta, n-a leșinat nici un academician!

Numai Meșterul Vlahuță și-a șters încet fruntea de o sudoare nevăzută și-a făcut:

– Hm!

Iar în clipa aceea, doamna dumisale a vârât nasul ceva mai adânc în ceașca englezească de la 1600...

Victor Ion Popa, *Lângă meșterul Vlahuță, o amintire cu ceapă și renunțări*, în *Curentul literar*, II, 113, 31 mai 1941, pp. 1-2; *Idem* în Victor Ion Popa, *Un om îndurerat. Nuvele și povestiri*, Ediție îngrijită de Sorin Popa, Editura Cartea Românească, București, 1973, pp. 284-290.

Conacul de la Epureni construit pe la 1775. În fața ușii de la intrare se distinge silueta tinerei Maria Magdalena Ecsarhu (1876-1949), fiica lui Alexandru Ecsarhu, nepoata de fiică, Ecaterina, a lui Manolache Kostaki Epureanu.

4. chelemet = sporovăială, vorbă, vorbire. Turcism ieșit din uz. [n.a.]

5. ergo = așadar, deci, prin urmare. În latină. [n.a.]

ALEXANDRU VLAHUȚĂ - „ROMÂNIA PITOREASCĂ”

O carte de prea multă vreme ținută în penumbră! Plină de frumuseți literare și de fior național, a fost o vreme când cartea lui Vlahuță intra în școală fiind păstrată ca o frumoasă floare în paharul cu apa cea mai limpede... așezată în partea dinspre inimă, atât pe catedră, cât și pe bănci... Ea întreține o permanență românească în spațiul școlar, chiar prin titlu...

Țara. Poporul

Dunărea, Marea, Carpații și Prutul – iată cele patru hotare cari-ngrădesc pământul Țării Românești. Am fost trăit, pe vremuri, în graniți mai largi. S-au fost învărtit, pe vremuri, paloșele sclipitoare ale Voievozilor noștri și peste Carpați și peste Prut. Dar s-au vărsat încoace înecuri de potop, neamuri pe neamuri s-au împins – noroade, ce nu le mai încăpea lumea, au curs mereu peste noi și-a trebuit – ca să putem trăi – să ne mai strângem țara, și de la miazănoapte și de la răsărit.

Aduși în Dacia de împăratul Traian, rămași aici, în urma celei mai vajnice lupte ce-au văzut timpurile vechi, am păstrat în sângele nostru vitejia acelor două popoare mari din care ne tragem, și nu o dată, în zbuciumul atâtor veacuri, ne-am arătat urmașii vrednici și ai legionarilor biruitori, care au vânzolit lumea și-au abătut codrii, ca să răzbată în cetatea lui Decebal, și ai uriașilor învinși, care – ne mai putându-se apăra – și-au dat o moarte așa de măreață și de tragică în flăcările Sarmisegetuzei. De-atunci au trecut aproape două mii de ani. Multe războaie am avut și multe nenorociri ne-au călcat în vremea asta. Vijelii cumplite-au trecut peste noi, la toate-am ținut piept, și nu ne-am dat, și-aici am stat. Ca trestia ne-am îndoit sub vânt, dar nu ne-am rupt.

Și-am rămas stăpâni pe moșioara noastră. Știe numai bunul Dumnezeu cu cât sânge ne-am plătit noi pământul acesta, scump tuturor românilor, scump pentru frumusețile și bogățiile lui, scump pentru faptele mărețe și înălțătoare care s-au petrecut pe el.

Odihnească-n pace gloriosul Ștefan, că n-au fost spuse în deșert cuvintele mândre și-nțelepte pe care ni le-a lăsat cu limbă de moarte: „Dacă dușmanul vostru ar cere legămintă rușinoase de la voi, atunci mai bine muriți prin sabia lui decât să fiți privitori împilării și ticăloșiei țării voastre. Domnul părinților voștri, însă, se va îndura de lacrimile slugilor sale și va ridica dintre voi pe cineva carele va așeza iarăși pe urmașii voștri în voinicia și puterea de mai înainte».

Din strașina munților ce-nalță marginea țării de la Severin până la Dorohoi, râuri frumoase, dătătoare de

viață, și nenumărate pâraie se despletesc, în cărări de argint, peste-nținsele șesuri ale Valahiei și printre dealurile blânde ale Moldovii. Singură câmpia Ialomiței s-așterne tăcută, netedă, uscată - vast ostrov însetat, în mijlocul atâtor ape ce-mpodobesc pământul României. Doarme sub șuierea vânturilor deșertul larg, nemărginit al Bărăganului. De mii de ani visează râuri limpezi și lacuri sclipitoare: în zilele senine de vară visu-i se răsfrânge-n undele aerului și-ngână peste lanurile și bălăriile uscate ale pustiului acele ape vrăjite, amăgitoare ale „mirajelor», așa de frumos numite de popor „apa morților».

Călătorii străini care-au străbătut văile României pe drumuri hrintuite, în căruțele de poștă de-acum patruzeci de ani, cu greu ar mai cunoaște astăzi locurile pe unde-au umblat. Li s-ar părea că altă țară s-a pus între Carpați și Mare. Și-ntr-adevăr, o țară nouă s-a ridicat de-atunci în răsăritul Europii. Moșia lui Mircea și-a lui Ștefan, libera și mândra Românie de azi nemaicrescând în laturi, a trebuit să crească-n sus, și saltă zi cu zi - o saltă puterea tinereții și setea de lumină! Din hotar în hotar, în lung și-n lat, o prind acum, ca-ntr-o rețea, șosele netede, pietruite, și linii ferate, înșirând pe firele lor orașele-nfloritoare și sutele de fabrici ce scot la lumină bogățiile țării.

Astăzi, capitala noastră, care-a stat pitită prin munți atâtea veacuri, sporește – sigură și puternică – în mijlocul câmpiei dunărene, ridicând palat lângă palat, pe unde-și păștea odinioară turmele legendarul Bucur. Și largi își deschid acum porțile altarele luminii – treptat poporul se înviorează, se deșteaptă, la o viață de pace și de muncă roditoare.

În fața scundelor și sărăcicioaselor chillii, unde-acum optzeci de ani dascălul Lazăr punea în mâna copiilor cea dintâi carte românească, se-nalță falnic palatul universității, iar pe locul acela sfânt s-au așezat trei statui: Eliade, Mihai Viteazu, Gheorghe Lazăr – poetul, eroul și apostolul.

Două mari bulevarde taie-n cruciș orașul. Dâmbovița se minunează de strălucirea și mândreța-n care se desfac malurile ei, ascunse până mai dăunăzi sub rădiuri de sălcii. De-aici, din mijlocul capitalei zgomotoase, îmi întorn gândurile pe unde am umblat. Multe din locurile frumoase pe care le-am văzut îmi revin

acum, învăluite în farmecul depărtării, și parcă mă dojenesc, unele că n-am spus destul, altele ca n-am spus nimic de ele. Multe vor fi iarăși pe care nu le-am văzut încă. Dar ceea ce se ridică mai luminos și mai sfânt în mijlocul amintirilor mele, podoaba cea mai aleasă și mai mândră-ntre podoabele țării, este poporul românesc. În sufletu-i larg, nespus de duios, lămurit în focul atâtor suferinți, am găsit izvorul curat al frumoaselor lui cântece și înțelesul istoric al trăinicieii și stăruinții noastre pe acest pământ. În marea lui putere de muncă, de luptă și de răbdare, în mintea lui trează și-n inima lui caldă am găsit sprijinul speranțelor noastre și dezlegarea înaltei chemări a neamului nostru. Îl urmăresc cu gândul de-a lungul veacurilor, îl văd cu pieptul dezvoltat în zloată și-n bătlăii, muncind ca să plătească dările țării, luptând ca să-și apere pământul, căzând și ridicându-se iar, murind în șes și renăscând în munți, pururea tânăr, pururea mândru, cu toate nevoile ce-au dat să-l răpuie, și mă-ntreb: ce popor a avut pe lume o soartă mai aprigă și mai zbuciumată, ce neam de oameni a stat mai viteaz și mai întreg în fața atâtor dureri!

Unde-ar fi ajuns el astăzi dac-ar fi fost lăsat în pace!...

„O lacrimă-i tremură-n glas, și graiul lui e un suspin», zice Michelet vorbind de poporul român.

În adevăr, suferințele acestea au pus o blândeță divină pe figura țaranului nostru. Inima lui e plină de milă pentru cei nenorociți, și limba lui e dulce și plină de mângâieri.

Câtă gingășie e în cântecul cu care-și adorm țărâncele copiii:

„Nani, nani, pușor”

Și cu ce vorbe sfâșietoare, adânci ca și durerea din care-au izvorât, își petrec morții la groapă:

„Dragile mamei sprâncene,/ Cum o să fiți buruiene!/ Dragii mamii ochișori, / Cum o să vă faceți flori!...»

Într-o țară așa de frumoasă, c-un trecut așa de glorios, în mijlocul unui popor atât de deștept, cum să nu fie o adevărată religie iubirea de patrie, și cum să nu-ți ridici fruntea, ca falnicii strămoși de odinioară, mândru că poți spune: „Sunt român!

GHEORGHE GHERGHE

CERTIFICATUL DE NAȘTERE A TÂRGULUI BÂRLAD

Surprinzător pentru mulți, Târgul Bârladului a jucat, de-a lungul timpului, un rol important, deseori decisiv în istoria Moldovei, a României, a întregului neam românesc. Acest modest oraș, în prezent, din Moldova meridională, în trecut, pentru sute de ani, a fost centru administrativ.

În Bârlad a fost sediul marelui vornic al Țării de Jos. Din Bârlad au fost administrate mai mult de jumătate din ținuturile Moldovei. De multă vreme, Bârladul este și un centru cultural de prim rang pentru Moldova și România. Aceste aspecte au fost și sunt cunoscute în mediul politic și cultural al României.

Ceea ce nu se știe, și din această cauză noi vrem să-l aducem în mentalul neamului românesc, este faptul că Bârladul a jucat și un rol național, putând fi considerat un centru al unității, prin destinul său în zorii genezei sale. Bârladul a fost sortit să devină simbol al unității naționale. La sfârșitul secolului al XIV-lea, din Bârlad s-a acționat pentru întregirea Moldovei, ca stat medieval.

De peste o sută de ani se poartă discuții privind vechimea târgului Bârlad și prima atestare a sa documentară. S-a dorit pentru Bârlad, dar și pentru alte localități, o vechime cât mai mare. Discuțiile privind vârsta Târgului Bârlad urmăreau să scoată în evidență nu numai vechimea primelor urme de locuire, dar și fenomenul urbanizării. S-a apelat la cercetarea arheologică, lingvistică, documente în scris interne și externe. Nu s-a ținut cont, nu s-a luat în calcul că sute de ani, perioadă foarte îndelungată din perioada prestatală, în zonă puterea politică au avut-o neamurile turanice: pecenegi, uzi, cumani, de la aceștia puterea trecând la mongoli, neamuri care prin modul lor de trai au fost refractare vieții urbane. Același mod de viață l-au avut și românii, un mod de viață pastoral, principala cultură agricolă fiind meiu.

Trebuie avut în vedere și cadrul natural în care a apărut și s-a dezvoltat urbea Bârladului. Decisive pentru apariția unui târg în această zonă au fost cauzele politice și comerciale. Dacă nu s-ar fi ivit aceste două condiții, niciodată n-ar fi apărut o așezare umană, cu atât mai puțin o urbe pe un teren impropriu, inundabil, bălți multe, terenul umed fiind nepotrivit unor construcții serioase.

În zonă nu au existat nici berladnici, nici brodnici, cu atât mai puțin o Țară a Bârladului sau Berladnicilor. Cu multă îngăduință putem accepta că, în perioada premergătoare așezării, să fi existat în zonă un loc de târg, căci schimbul de produse a fost o necesitate în toate timpurile. Nicio comunitate umană nu poate produce toate mărfurile necesare traiului.

Un stat organizat s-a bazat întotdeauna și pe perceperea taxelor vamale. În partea de sud a Moldovei, domnia a ales organizarea unui punct vamal la podul de peste râul Bârlad. Acest pod a fost cunoscut cu numele de Podul Pescăriei. În același loc, în prezent, sunt două poduri. Ele fac trecerea peste pârâul Cacaina, numit Valea Seacă spre izvoare, albia respectivă fiind a Bârladului, până la inundațiile din 1931. Atunci, albia Bârladului a fost regularizată, cursul mutându-se pe o anumită porțiune spre răsărit, prin vechiul traseu abătându-se, atunci,

Cacaina. La capetele vechiului pod s-a aflat un loc ideal pentru vămuirea mărfurilor, îndeosebi a peștelui care venea de la Dunăre și Marea Neagră. Din această cauză podul de peste râu s-a numit Podul Pescăriei.

Zona a devenit proprietate domnească, a format un ocol cu satele din jur. Importanța punctului de vamă, situația de domeniu domnesc, intersecția drumurilor au făcut din tânăra urbe sediul marelui vornic al Țării de Jos.

Comerțul s-a dezvoltat în noul târg și datorită intersecției de drumuri. Aici se încrucișau două drumuri: cel care venea de la Brăila și Chilia și care se bifurca în zona Prutului, și o variantă ce mergea spre apus, trecea prin pădurea de la Grăjdeni, ajungea în Lunca Bârladului și, după ce trecea peste pod, continua spre munți, drum ce se întâlnea în zona târgului cu cel ce venea din sud, de la Tecuci, și cu cel care mergea spre Vaslui și mai departe.

A fost un moment de început al târgului, un moment care în Moldova s-a numit „descălecare”. Documentele menționează des acest moment. În 3 iunie 1777, Catinca, fata Grozii, femeia lui Dumitru Văcaru, a vândut un loc de baștină din descălecătoare jicnicerului Mihalache Cerchez, pe ulița cea veche. Exemplele pot continua și nu fac decât să demonstreze că a existat un moment al întemeierii târgului. Acest moment poate a existat în timpul lui Iurie Koriatovici, al lui Roman I, al fiului său Iuga: letopisețul lui Grigore Ureche sugerează fenomenul.

Mulți istorici au fost preocupați de a clarifica prima atestare documentară a Târgului Bârlad, interesul venind din nevoia de cunoaștere, dar au fost și cazuri când s-a intervenit politic. De-a lungul timpului, au fost propuse și susținute mai multe date: 1174, 1374, 1401, 1408.

În 1974 au fost organizate, sub conducerea organelor de partid și de stat, ample manifestări care doreau o sărbătoare aniversară a 800 de ani de vechime a localității, vechime atestată documentar. Numai că documentele prezentate s-au dovedit a fi false. Istoricii au fost rezervați, girul serbărilor fiind dat, în primul rând, de Constantin C. Giurescu.

Au fost istorici care au propus data de 3 iunie 1374, ca primă atestare, luându-se în discuție un document emis de principele lituanian Jurg Koriatovici. Documentul s-a dovedit a fi un fals patriotic, opera lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. Totuși, discuțiile în jurul acestui document vor continua. Jurg Koriatovici a fost o persoană reală, fratele mai mare al Koriatovicilor. Teritoriul de la răsărit de Siret s-a aflat în stăpânirea familiei Koriatovici, ca feudă, la sfârșitul secolului al XIV-lea, după victoria lituanienilor în luptele cu tătarii de la Apele Albastre, din 1362/1363. Jurg Koriatovici, în calitate de frate mai mare, putea fi „domnul acestui teritoriu”. Lituanienii au încercat să-și impună dominația și asupra Moldovei, au fost conflicte, lupte, Jurg a fost perceput ca domn, a și fost, dar numai peste ceea ce va deveni Țara de Jos a Moldovei. Conflictul s-a încheiat cu o căsătorie dinastică, căsătoria lui Roman al Mușatei, fratele lui Petru al Mușatei,

domn al Moldovei în acel timp, cu Anastasia Koriatovici. După această căsătorie, teritoriul dintre Siret și Nistru a intrat în componența Moldovei, ca moștenire a lui Roman.

Acesta a fost un moment important în istoria Moldovei, căruia nu i s-a acordat importanța pe care o merita. Prin această căsătorie, Roman a devenit un întregitor al Moldovei, un unificator, un simbol al unirii statale și de neam. Roman I al Moldovei a fost primul unificator din istoria românilor.

Ca primă atestare documentară a Bârladului, a fost luată în discuție și data de 28 iunie 1401.

Documentul din 28 iunie 1401 îl menționează și pe „Negru de la Bârlad”. Acesta a fost de pe râul Bârlad și nu din Târgul Bârladului. Este considerat strămoșul Negreștiului, actuala așezare de pe cursul superior al râului Bârlad. Proprietățile lui Negru se aflau în zona respectivă, casa lui a fost la Gâdinți, sat din ținutul Neamț.

Documentul cert care atestă existența Târgului Bârlad este din 8 octombrie 1408. Atunci, Alexandru cel Bun a emis un document prin care acorda un privilegiu negustorilor lioveni. „[...] Iar liovenii ce vor merge la Brăila, după pește, la

vama de margine, fie la Bacău sau la Bârlad, acolo vor da de grivnă, câte un gros și jumătate.”

Principala marfă vămuită a fost peștele. Taxele se percepeau la podul de peste râul Bârlad, din această cauză acest pod s-a numit Podul Pescăriei. Peștele era o marfă deosebit de importantă pentru vremurile trecute, un aliment care sprijinea îndelungatele zile de post ale creștinilor ortodocși.

În jurul acestui pod, al punctului de vamă, pe un loc domnesc s-a format Târgul Bârladului.

Fiind loc domnesc, punct de vamă, devenit centru negustoresc și meșteșugăresc, Târgul Bârladului a îndeplinit condițiile și ale unui centru administrativ, sute de ani aici avându-și sediul marele vornic al Țării de Jos.

Târgul Bârladului a intrat în istorie prin documentul din 8 octombrie 1408, emis de Alexandru cel Bun. Prin acest document, Alexandru cel Bun poate fi considerat părintele târgului, precum și cel care a semnat CERTIFICATUL DE NAȘTERE a Bârladului.

GHEORGHE GHERGHE

POPA TOADER, PRIMUL PREOT DIN BÂRLAD ATESTAT DOCUMENTAR

Informații despre creștinismul românesc, în partea de sud a județului Vaslui, pentru primul mileniu după Christos și prima parte a mileniului al doilea, din perioada prestatală avem îndeosebi datorită cercetărilor arheologice, multe de suprafață, datorate unor entuziaști locali. Cercetările au pus în evidență simboluri creștine, diferite obiecte din lut, os, piatră, cruciulițe, tipare pentru cruciulițe, inscripții. (Ghenuță Coman, *Mărturii arheologice privind creștinismul în Moldova secolelor VI-XII*, în „Danubius”, V, 1971; *Unele considerații privind evoluția vieții religioase din teritoriul est carpatic în contextul etnogenezei românești*, în „Acta Moldaviae Meridionalis”, II, 1980; *Statornicie, Continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, București, Editura Litera, 1980; Constantin Buzdugan, Marin Rotaru, *Antichitățile Elanului, Vaslui*, Editura Odeon, 1997.)

După întemeierea Moldovei, îndeosebi din secolul al XV-lea, avem informații atestate documentar despre biserici și slujitorii lor.

Laurențiu Chiriac a alcătuit un indice cronologic al numelor de clerici din zona Bârladului, pentru secolele XV-XVII (vezi „*Monumente religioase medievale din Zona Bârladului*”, Editura Kolos, Iași, 2000).

Pentru secolul al XV-lea sunt menționați: călugărul Manasie de pe Valea Similei, popa Mircea din Fundești pe Jeravăț, călugărul Ciunca Stan pe Valea Bârzotei, Oană și Mircea din Popeni, Oană din Popești, sat dispărut din apropierea Găgeștilor, popa Lungu, strămoșul actualului sat Lungești, protopopul Viga de pe Valea Tutovei.

Pentru Târgul Bârladului, Laurențiu Chiriac l-a menționat pe popa Toader. Acesta a avut un frate preot, devenit apoi protopop, Draghie, cu proprietăți pe cursul inferior al râului Simila și pe Lahova, fost sat în apropierea actualelor Banca, Ghermănești, Fedești, Miclești, Rășcani.

Cei doi frați preoți, Toader și Draghie, sunt cunoscuți prin intermediul unui document din 18 iunie 1444, emis de Ștefan

Voievod, fiul lui Alexandru cel Bun. Ștefan al II-lea a întărit preotului Toader stăpânirea pe unele proprietăți ale fratelui său: „moara fratelui său, a popii lui Draghie, ce iaste pe Simila, unde a fost heleșteul bistricenilor, valea până unde cade Simila în Bârlad, [...] și, pe Lahova, unde au fost mănăstire” (DRH. I, nr. 248, p.351). Aceasta a fost cea mai veche mănăstire atestată documentar de pe teritoriul actualului județ Vaslui, a doua fiind mănăstirea lui Ciunca Stan de pe Valea Bârzotei, atestată în 1445.

Nu cunoaștem toate proprietățile celor doi frați preoți, Toader și Draghie. Documentele ulterioare demonstrează că neamul lor a avut proprietăți și în alte zone ale Moldovei. Documentul din 18 iunie 1444 ne arată numai proprietățile avute de preotul Draghie în Moldova meridională: siliști, mori, iazuri, lăcașe de cult. Toate acestea au intrat în proprietatea fratelui său, popa Toader, primul preot atestat documentar din Târgul Bârladului.

Sigur, popa Toader a avut și alte proprietăți în zonă, actele de proprietate s-au pierdut sau nu le cunoaștem noi.

Nu-i cunoaștem cu certitudine nici pe urmașii preotului Toader. Pe satul de la Gura Similei era proprietar în 1765 vistiernicul Iorga. Acesta a avut un conflict de proprietate cu vornicul Ion Palade și la judecată a prezentat „un ispisoc de la Ștefan Vodă”, de fapt documentul din 18 iunie 1444 (Preotul Ioan Antonovici, „Documente bârlădene”, vol. III, nr. XVIII, p. 28). Vistiernicul Iorga, moștenind actul de proprietate al preotului Toader din Bârlad, demonstrează că este unul din moștenitori și că a aparținut neamului.

Popa Toader a devenit proprietar în 1444 și pe satul Lahova, astăzi o vale între satele Ghermănești și Banca. Acolo, fratele său, popa Draghie, a avut o mănăstire. Am încercat să depistăm pe teren urmele ei, deși eram convingși că șansele sunt mici. Biserica a fost din lemn, pădurea era aproape, materialul nu a rezistat timpului și incendiilor de care sigur nu a fost ocolită.

Totuși, urme arheologice sunt pe Valea Lahovei. Pe pantele

de la răsărit au fost descoperite resturile unei așezări geto-dace (Ghenuță Coman, *Continuitate, Stabilitate*). În partea superioară a văii, pe partea stângă unde pantele sunt mai domoale, a existat un sat, pus în evidență de resturile ceramice descoperite de noi în vara anului 2008.

În 1444, când Toader a devenit proprietar pe sat, mănăstirea nu mai exista. Informația din document este edificatoare: „unde a fost mănăstire”. Credem că dispariția mănăstirii s-a produs în 1440, când Moldova a fost jefuită de tătari, fenomen menționat în letopiseș de Grigore Ureche: „[...] la leatul 6948 (1440) dichemvrii 12 zile, iarși au intrat tătarii în Țara de jos, de au prădatu și au arsu Vasluiul și Bârladul” (Grigore Ureche, *Letopiseșul Țării Moldovei*, Editura Minerva, București, 1978, p.30). Mănăstirea a fost distrusă atunci, dar satul a supraviețuit. Din 1444, proprietar al satului a fost, o perioadă, popa Toader din Bârlad. În 1488, proprietar a ajuns Toader Gherman, documentul de proprietate fiind întărit de Ștefan cel Mare. Trecuseră 44 de ani, perioadă de timp în care satul mai cunoscuse și alți proprietari. Toader Gherman a cumpărat satul de la Dașco, fiul lui Goștilă (DRH, A. Moldova, vol. III, nr.22, p.38). Să fi fost Dașco, fiul lui Goștilă, un urmaș al preotului Toader? Apariția lui Dașco ca proprietar în Lăhoveni poate fi explicată numai dacă mama lui, soția lui Goștilă, a fost fiica preotului Toader. Goștilă a fost fiul lui Puiul Ploscarul (DRH, III, p.624, dar și doc. nr. 29, 42). În 29 februarie 1488, Ștefan cel Mare a întărit lui Dașco și Malea, sora sa, „fiii lui Goștilă, nepoții lui Puiul Ploscarul”, „ocina lor dreaptă un sat, anume Gostileștii, pe Pârâul Negru” (DRH, III, nr.29).

Preotul Draghie a avut proprietăți și în satul Pomârla (jud. Botoșani). Calitatea lui de proprietar acolo este atestată de un document din 11 ianuarie 1536 (DIR, XVI, I, nr.346, p.382). Atunci, partea lui Draghie din Pomârla a fost vândută de „Nastasia, fiica Stancăi, nepoata protopopului Draghie”. Partea vândută a fost „a șasa parte din a cincea parte din satul Pomârla”. Cumpărător a fost Ion Popșa, cămăraș de vistirie. Numele Popșa demonstrează că Ion a fost urmașul unui popă. Sigur a făcut parte din aceeași familie de care au aparținut frații Draghie și Toader, ambii preoți. Dacă nu erau neamuri, Ion Popșa nu putea cumpăra, nu ar fi putut beneficia de dreptul de preemțiune. Documentele ne sugerează că, la începutul secolului al XV-lea, la Pomârla trăia un neam de popi stăpâni ai satului. Primul proprietar, sigur popă, a avut cinci urmași, deveniți răzeși ai satului, toți proprietari în devălmășie. Acești cinci au fost bătrânii satului din moment ce urmașii lui Draghie vindeau „a șasa parte din a cincea parte”. Nu-i cunoaștem pe toți cei cinci coproprietari; unul a fost tatăl lui Popșa, alți doi au fost Draghie și Toader.

Calitatea de proprietar a lui Draghie la Pomârla, în Țara de Sus a Moldovei, ne sugerează originea nordică a celor doi frați, origine întărită și de retragerea în satul de baștină a lui Draghie, după ce și-a vândut proprietățile din zona Bârladului.

Cei doi frați preoți au ajuns în zona Bârladului în urma unui demers domnesc. Târgul Bârladului a fost proprietate domnească, sediul Marelui Vornic al Țării de Jos, implicit un centru administrativ pentru mai mult de jumătate din Țara Moldovei. Din grija domnească s-a descălecat acest târg, de organizare ocupându-se chiar primii Domni ai Moldovei, începând cu Roman I Întregitorul, primul unificator al țării. Domnii au organizat aici aparatul administrativ, punctul vamal, dar au fost și ctitori ai lăcașelor de cult. În slujba bisericii au fost aduși aici din Țara de Sus cei doi frați preoți, Draghie și Toader. Inițiativa a aparținut lui Alexandru cel Bun, domn care merită o statuie în Bârlad, lângă a tatălui său, Roman I. Alexandru cel Bun a organizat ocolul domnesc al târgului ca proprietate domnească, a organizat serviciul religios și a ctitorit o biserică, cunoscută în prezent cu numele de Vovidenia, deoarece are hramul Intrarea Maicii Domnului în biserică. Aceasta a fost până la ctitoria lui Vasile Lupu, Biserica Domnească, catedrala Târgului Bârlad.

Țara de Jos fiind moștenirea lui Roman I trebuia integrată statului Moldova, integrare care presupunea și unificarea instituțiilor. Înaintașii lui Alexandru cel Bun au mutat scaunul episcopal de la Cetatea Albă la Suceava și l-au ridicat la rang de Mitropolie. Au urmat, credem noi, și alte detașări eclesiastice în Moldova. Pe această linie s-a înscris și aducerea celor doi frați preoți din Țara de Sus în Țara de Jos.

Popa Toader din Bârlad a rămas în zonă, fratele lui, Draghie, după ce și-a cedat proprietățile, s-a întors la Pomârla. În Țara de Sus s-a căsătorit fiica sa, Stanca, cu Ivan Mihăilaș, fiul lui Mihail de la Dorohoi, unul din cei mai mari boieri ai timpului. În 1 martie 1546, Petru Voievod, Domn al Țării Moldovei, a întărit stăpânirea în Pomârla a urmașilor Stancăi și Ivenco Mihăilaș, nepoți și strănepoți ai lui Draghie. Stanca și Ivenco au avut doi urmași, Vasilco Mihăilaș și Feodora. În documentul din 1546 sunt menționați și urmașii acestora „pe aceste adevărate slugi ale noastre, Sima și frații lui, fiii lui Vasco Mihăilaș și verii lor Dumșa ceainic și Codreanu și surorile lor Nastasia și Safta, copiii Feodorei, [...] le-am dat și le-am întărit la [...] dreptele lor ocini și deadini și din privilegiul ce au avut străbunicul lor popa Draghie de la străbunicul domniei mele, Alexandru Voievod, a cincea parte din sat din Pomârla, partea din mijloc” (DIR, XVI, I, nr. 380, p.413). Documentul ne confirmă pe cei cinci frați ai unui popă din Pomârla, părțile lor devenind bătrânii satului și moșiei. Schița genealogică a urmașilor lui Mihai de la Dorohoi, dar și a urmașilor protopopului Draghie, a fost alcătuită de Maria Magdalena Szekely (vezi: „*Sfetnicii lui Petru Rareș*”, Editura Universității Al.I. Cuza, Iași, 2002, anexa 31, p.519).

Urmașii fratelui său, ai preotului Toader, trebuie căutați printre viitorii proprietari de la Gura Similei și din satul Lahova, acestea fiind singurele proprietăți pe care le cunoaștem.

Înainte de 1444, dar și după, Toader a fost preot în Târgul Bârladului. A fost preot domnesc, Bârladul fiind proprietate domnească, biserica în care a slujit, Vovidenia, a fost biserică domnească, ctitorie a lui Alexandru cel Bun. A fost o biserică din piatră, după însemnările călătorilor străini. Localnicii, în vremea aceea, ridicau biserici din lemn, numai marii boieri și Domnitorul se încumetau să ridice clădiri solide, din piatră; Bârladul fiind loc domnesc, numai Domnul avea dreptul de ctitorire.

Biserica Vovidenia

Prima atestare documentară a Târgului Bârlad este din 8 octombrie 1408, într-un privilegiu comercial acordat de Alexandru cel Bun negustorilor lioveni (Mihai Costăchescu, *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare. Documente externe*, vol. II, Iași, 1934, pp.630-632).

Emitând acest document, Alexandru cel Bun a semnat certificatul de naștere al Bârladului. Zona din apropierea podului de peste râul Bârlad a devenit deosebit de importantă după unificarea Moldovei, când la Țara de Sus s-a alipit Țara de Jos, „Țara Valahă”, moștenirea lui Roman I, ca urmare a căsătoriei lui cu

Anastasia Koriatovici. Această căsătorie dinastică a avut loc după 1386 și a exclus de la domnie pe urmașii lui Petru I al Mușatei. După unificare, a urmat o perioadă de organizare administrativă. Elementele acestei unificări și etapele ei se intuiesc, dar nu au fost stabilite cu exactitate. Cronica lui Grigore Ureche face o lapidară mențiune, organizator fiind prezentat Iuga Voievod, fratele vitreg al lui Alexandru cel Bun. Acesta, dar și fratele său, Ștefan I, au ajuns domni ai Moldovei deoarece fii Anastasiei, Alexandru și Bogdan, erau minori în acel timp. Începutul unificării administrative l-a făcut Petru al Mușatei. Au continuat Roman I și, probabil, fiii lui, Ștefan I și Iuga, dar adevăratul gospodar care a pus Moldova în albia ei firească a fost Alexandru cel Bun. Acesta a fixat în Țara de Jos un punct de vamă, la podul de peste râul Bârlad, într-un loc unde făceau cruce două drumuri, unul care venea din sud și mergea spre nord și altul de pe direcția est-vest. Primii locuitori ai Bârladului au fost vameșii, au urmat funcționarii administrativi, urmași de negustori și meșteșugari. A fost un moment al întemeierii așezării, un moment de descălecăre, documentele ulterioare o demonstrează.

Toți cei care s-au stabilit aici erau creștini și aveau nevoie de o biserică și de preoți. Această instituție a fost organizată de Alexandru cel Bun, domnia sa fiind primul ctitor al bisericii, al vechii biserici domnești din Bârlad, biserica pe care un călător străin, Bandini, a numit-o biserica Sf. Chiril. Nu greșea, *chir* în limba greacă însemnând *domn*. Această biserică a fost ridicată în medianul central al târgului, în piața centrală din acel timp,

în partea de nord a podului de peste râul Bârlad ; spre sud, descălecătorii au întemeiat Ulița Veche.

Alexandru cel Bun a adus și preoți din Țara de Sus a Moldovei, pe frații Draghie și Toader.

Preotul Draghie s-a întors în Țara de Sus, preotul Toader și-a servit Domnul și pe Dumnezeu până la capătul zilelor lui. El a fost primul preot atestat documentar în Bârlad, primul preot domnesc, preot care a servit la o biserică domnească. Documentele au mai înregistrat și alți preoți domnești în Bârlad, preoți care au servit biserica înainte de domnia și ctitorirea lui Vasile Lupu.

Roman I

Alexandru cel Bun

SIMION BOGDĂNESCU

UN STRIGĂT MESIANIC TULBURĂTOR

După o lungă și bogată activitate profesională și științifică – mai ales în domeniul istoriei – după atâtea cărți editate, pot să-mi îngădui să fac afirmația că profesorul de istorie Gheorghe Gherghe, oltean zăicoian de obârșie, a prins noi rădăcini și a lăstărit, devenind un moldovean cu acte doveditoare la Scaunul Domniei. S-a identificat atât de mult cu zona aceasta berladnică, încât stăpânește cu memoria și inteligența istoria acestor locuri mai dihai decât un moldovean get-beget. I-am citit multe dintre cărți și l-am însoțit în unele expediții arheologice cu domnul Marin Rotaru pe la Banca, pe la Costești, Dinga, Pârvești, pe la restul de mânăstire de la Corlătești, pe la gospodăria lui Horia Stamatini din Bogdănești, încercând să trecem prin mlaștinile de la Orgoiești către schitul Cârțibași, la care, din motive de natură sălbatică, neparcursă de picior de om, am renunțat.

Gheorghe Gherghe este un istoric (și local) de rigoare științifică, îmbinând metoda teoretică admirabil stăpânită cu cercetarea în teren, cu elemente solide de etimologie (deci de lingvistică), într-o interpretare originală, bazată pe sincretism. Dar, fundamental, ipostaza sa de istoric este una romantică, așa zice pașoptistă cu elemente junimiste (via A.D. Xenopol și N. Iorga), patriotică în esență, „în marginile Adevărului” (ar zice Titu Maiorescu) și curat naționalistă, bazată și pe gândirismul nostru ortodoxist (Nichifor Crainic, Ion Pillat, Lucian Blaga, Radu Gyr), ajungând până la Constantin Noica, Nicolae Steinhardt și Valeriu Anania). Poate nu exclude nici părțile bune ale mișcării legionare!

Am fost rugat să prezint cartea apărută la Editura Pim, carte iordanizată cu numele „Un strigăt din Bârlad. Trăiască

Nația!” Dacă n-ar fi fost vorba de profesorul Gheorghe Gherghe, așa fi refuzat. Dar, gândindu-mă că suntem și colegi „academicieni bârlădeni” de suferință prin unele spitale, am acceptat, chiar sacrificându-mi ore ce-ar fi trebuit să le consacru unei cărți de-ale mele.

Ce idei mi-a generat această lectură în fugă, dar atentă?

Titlul „Trăiască Nația!” este explicat de autorul însuși: este salutul personal al Poetului Național Mihai Eminescu, la care i se răspundea: „Sus cu ea!”. Însă Gheorghe Gherghe îl strigă și el acum din Bârlad, oraș al cărui certificat de naștere a fost semnat de Alexandru cel Bun în documentul din 8 octombrie 1408, și ne îndeamnă să luăm aminte că Roman I Întregitorul, unificatorul Moldovei, și Alexandru cel Bun „trebuie să aibă statui în Bârlad. Locul așteaptă lângă podul Pescăriei!” Eu l-aș adăuga și pe Petru Rareș (că doar era ...pescar!).

În structura sa, cartea cuprinde: „Dedicații, Motto-uri (C. Gane, M. Eminescu), De ce <Un strigăt din Bârlad>, Roman I Întregitorul, simbol al Unirii, Certificatul de naștere al Târgului Bârlad, Cuvinte lămuritoare”, dar adevăratul corp al lucrării este alcătuit din două mari părți: „Trăiască Nația! – Momentul Adevărului” și „Neam și Țară. Românisme. Gânduri răzlețe.” Aceste ultime două părți, cele mai cuprinzătoare și mai consistente, au și aspectul unui jurnal de idei și concentrarea unor adevărate cugetări. Din ele s-ar putea crea o densă carte de eseuri pe tema actuală a României și românilor de azi, pe care toți o trăim și, mai mult ori mai puțin, o suferim.

„Trăiască Nația!” începe cu data de 24 septembrie 2018. Și iată notița: „Frați români! Am întâlnit părinți fericiți. Aveau copiii în State, Canada, Australia, Spania... Se întâlnesc online!

Totul este *Wow și Ok*.“ Și se încheie cu „Momentul Adevărului“, datat 6 februarie 2019. Iată notița: „Plecat din Țara ta, ești alt om, nu mai ai părinții, bunicii, neamurile, rădăcinile, nu mai ai nimic. Ai un alt trai. Ești vai (nu *Wow*) de Mama Ta!

Ultima parte, „Neam și Țară. Românisme. Gânduri răzlețe“, conține 400 de maxime, vrând parcă să sintetizeze ceea ce autorul a arătat explicit în „Trăiască Nația!“ Ideile susținute au un accent mesianic tulburător, ca-n versetele biblice ale Psalmilor, ca-n poemul în proză „Cântarea României“ al lui Alecu Russo, ca-n unele pagini ale „Istoriei românilor supt Mihai-Voievod viteazul“ a lui Nicolae Bălcescu, ca-n unele poeme ale lui Mihai Eminescu („Doina“), George Coșbuc, Octavian Goga, Aron Cotruș, Ioan Alexandru și chiar Mihai Beniuc din „Cântece de pierzanie“ (inițial „Cu Dumnezeu la cot“).

Gheorghe Gherghe tratează plecarea a cinci milioane de români din țară, în timp de pace, cu un ciudat umor absurd: „Pentru noi, românii, nu contează cât muncești, contează câți bani primești, nu contează că ducem la păscut o vacă, noi să primim laptele de la zece vaci!“ Trăiască Nația!: „Guvernul are dreptate: în România se înregistrează un progres economic, se înmulțesc și se măresc cimitirele!(...) Copiii celor care încă n-au plecat în veșnicie, în pământul Țării, sunt acum: americani, canadieni, germani, spanioli, italieni etc. Românii de astăzi trăiesc o adevărată „goană după vânt“ („vânare de vânt“, în *Eclesiast*), iar România este de vânzare la străini!“ Autorul se referă în multe notații la oculta maghiară și austriacă, la intențiile acestora de a reface Imperiul Habsburgic și Ungaria Mare, prin destrucțurarea unității statale a națiunii române, sub diverse metode: „Multe evenimente sunt prezentate ca desfășurate în Ardeal, nu în România. A apărut Harta turistică hașurată a României, care împarte țara noastră în două zone: fostul regat al României și teritoriul stăpânirii austro-ungare.“ Autorul subliniază un mare adevăr: politica de maghiarizare în Transilvania, mai accentuată din secolul al XIV-lea, și care se continuă, din păcate, și astăzi sub oblăduirea guvernelor democratice (așa-zis democratice) de la București, Budapesta și U.E.

Multe notații surprind sistemul medical românesc actual, goana asistentelor și a doctorilor după șpagă (experiențe trăite și de Gheorghe Gherghe prin spitalele vieții sale recente!). „Personalul medical este mai preocupat de bani, mai bine-zis de șpagă, decât de profesie. Oare cine-i mai satură de bani?“ Concluzia: „Personalul medical este mai bolnav decât pacienții!“ „Într-o internare de cinci săptămâni, pensia mi-a ajuns numai pentru infirmiere, pentru restul știe Banca Transilvania!“

Unele notații cuprind *in nuce* subiecte de romane de familie. De pildă aceea datată 29 octombrie 2018, în care ne relatează lapidar despre un sat românesc golit de locuitori, prin plecarea acestora peste mări și țări. O femeie bătrână avea copiii americani în New York, la etajul 135. Femeia mai avea o pisică, un câine și zece găini. Femeia a murit. Sătenii au înmormântat-o în cimitir, copiii ei n-au venit la înmormântare. E umor absurd: cele zece găini i-au fost tăiate pentru pomană,

pisica s-a aciuat la vecin, câinele i-a murit aproape de mormânt. Trăiască Nația!

Pleacă mulți din România, dar mai ales femeile, cu motiv sau fără motiv, pleacă elevele de liceu...Biserica ortodoxă ce face? Nimic. Dimpotrivă. Construiește biserici fără enoriași. Sau se mută preoții cu parohiile în Spania, Franța, Belgia. Regretul autorului este profund: „Hristos este în ceruri, dar oamenii sunt pe pământ.“

Volumul are și notații absurde, referitoare la învățământul românesc actual condus de Kati Abramburica, mai nou, Răzgândica, care școlarizează gratis elevi/viitori studenți pentru Apusul Europei.

Mi-a plăcut enorm o interpretare a simbolisticii culorilor de pe steagul nostru național: roșu, galben și albastru. În mijloc, subliniază și interpretează autorul, este galbenul, ca Soarele în centrul Universului. „Galbenul din steagul României pare să simbolizeze și lanurile de grâu de pe ogoarele țării, dar mai ales reprezintă mămăliga românească, galbenă, rotundă, aburindă, aidoma Soarelui.“ România este rotundă la granițe ca o mămăligă. Ca să fac haz, e un pic tipărită la est și la nord de ucrainieni cu făcălețul sau cu patul armiei.

Ici-colo în carte izvorăsc și unde sincere de lirism. Atunci notațiile capătă caracter poetic. Exemplu: 20 decembrie 2018, în care autorul meditează la destinul celor din familia domniei sale, îngropați în cimitirul satului din Zăicoi. Zice, cutremurat: „Dintr-un mormânt, din pământul Țării Mele, voi privi și eu cerul și aștrii care-mi ocrotesc patria...“ Precum poetul Lucian Blaga: „Înmormântat în astă stea/În nopți voi lumina cu ea!“ Sau alt exemplu: 25 ianuarie 2019 – un poem în proză de foarte bună calitate: „Strămoșii mei mi-au lăsat lacrimile lor în pumni, lacrimi strânse la sapă, la coasă, la pădure, în tranșee, cu ele să ud pământul Țării...“ Migrația românilor de astăzi va duce la pierirea satului, implicit la pierderea românismului, și noi vom fi acuzați că „România a ajuns Țara cucuvelelor!“

Ultima parte a cărții, „Neam și Țară. Românisme. Gânduri răzlețe“, conține, cum am afirmat mai sus, 400 de cugetări care dovedesc faptul că Gheorghe Gherghe este un spirit profund, cu reale calități meditative, în stare să pătrundă resorturile adânci ale gândirii și ființei. Nu toate se află la aceeași tensiune înaltă, dar există destule care certifică plăcerea autorului de a da adevăruri general valabile, în stare să producă în mintea cititorului satisfacții estetico-filosofice. Iată: „Fără Țară vei merge numai pe nisipuri mișcătoare“(7), „E tragic să vii în Țara ta ca turist“(36). Una cioraniană: „Există o imensă disperare în ființa neamului românesc, o fugă ne bună, haotică, în lumea largă. Românii au în ei o disperare a dispariției.“(114) Câteva cugetări sunt comic ambigue. De pildă: „Dacă o femeie află că vecinul este mai dotat, nu este un argument să-și părăsească familia și să se mute la el“. Sau: „Energii feminine sunt lunare, energiile masculine sunt solare. Energiile feminine se hrănesc din energii solare.“ Sau: „În România se luptă pentru dreptul hoților.“

Ar mai fi multe de arătat, eu mă opresc aici ca să vă incit să citiți cartea. „Trăiască Nația!“ ne determină să clamăm și noi: Trăiască Gheorghe Gherghe, Autorul!

ELENA MONU

PERSONALITĂȚI BÂRLĂDENE: GRIGORE I. SUȚU (1794-1862)

Suțu, fiul lui Ioan Nicolae Suțu și al Mariei Ghika, s-a născut în casa familiei din Constantinopol în anul 1794. Pe linie paternă, el se înrudea cu ultimii domnitori fanarioți: Mihail din Moldova (1819-1821) și cu Alexandru din Țara Românească (1818-1821). Numele familiei însemna, în traducere limba din limba turcă, *lăptar*, pentru că ascendentul neamului, cunoscut documentar, se ocupa de negoțul cu produse lactate în capitala Imperiului Otoman. Prin mama sa, Maria Ghika, Grigore Suțu cobora din numeroasa familie Ghica, greci de origine, după unii istorici, albanezi, după alții, care s-au stabilit în Moldova, undeva pe la mijlocul secolului al XVII-lea și, în scurt timp, pe unii dintre îi găsim deja în Țara Românească. Pentru a deosebi cele două ramuri din Principatele Române, s-a convenit ca ramura din Moldova să folosească grafia cu -k-. De reținut faptul că dintre toți domnitorii fanarioți, Ghiculeștii au dat șapte, ultimul, cronologic, fiind Grigore A. Ghika, domn al Moldovei (1849-1856). Trebuie apreciat că acesta, spre deosebire de Gheorghe Bibescu, domnitorul Țării Românești, a susținut prin toate modalitățile mișcarea unionistă. Poziția sa i-a cauzat nu numai uneltirile separatiștilor, ci și defăimările orchestrate la Curtea Franței lui Napoleon al III-lea, ceea ce l-a împins la sinucidere.

Nu știm când și în ce împrejurări Grigore Suțu a venit în Moldova: poate, după retragerea rușilor din Principate (1834). Cert este faptul că înainte de 13 octombrie 1839, când s-a căsătorit cu Elena (Elenco) Manu, Grigore Suțu a fost *affermeur de domaines* – ceea ce ar echivala cu arendaș de moșie. Prin căsătorie, el a devenit pământean, adică cetățean al Moldovei cu drepturi depline, care constau în dreptul de proprietate și, foarte important, dreptul de a ocupa funcții în stat, surse de venituri și privilegii. Dovada: neîntâmplător, în anul căsătoriei la Iași, lui Grigore Suțu i s-a acordat funcția de agă, sinonim cu șef al poliției orașenești. În anul 1849, domnitorul Grigore Ghika l-a numit ispravnic (prefect) al ținutului (județului) Tutova, iar în anul următor, l-a rechemat la Iași, ca agă. Prin calitatea sa de mare proprietar de moșii și de funcții, el a intrat în rândul protipendadei, obținând titlul de mare vornic al Moldovei (1852).

Credem că, din momentul naturalizării sale, Grigore Suțu s-a stabilit la Bârlad, unde a cumpărat un teren situat între strada Belvedere (astăzi, Bulevardul Epureanu), Strada Mare, mai târziu Regală, astăzi, Bulevardul Republicii. În partea de vest a proprietății, limitată de strada Belvedere, el și-a construit casa, situată astăzi pe Bulevardul Epureanu nr. 26, casă care cuprindea șase încăperi, beci și atenanse. În arhitectura casei se observă și astăzi elemente ale stilului neoclasic: profiluri ornamentate cu scoici, fronton cu basoreliefuluri (care nu mai există), podul înalt cu lucarne dispuse deasupra fațadei casei.

În anul 1857, îndeplinind criteriile legii electorale și fiind cunoscut în urbe, Grigore Suțu a fost ales, din partea marilor proprietari, deputat în Adunarea ad-hoc a Moldovei, avându-l coleg pe Manolache Costache Epureanu – ambii reprezentând ținutul Tutovei.

În ultimii ani de viață, Grigore Suțu a rămas la fel de activ, pentru meritele sale, tutovenii alegându-l în Parlamentul României unicameral, care s-a numit, până în

1864, Adunarea electivă. Chiar dacă sumare, informațiile de mai sus demonstrează respectul de care se bucura în ochii concetățenilor, precum și vitalitatea acestui boier patriot. Survenită neașteptată în 1862, moartea l-a găsit în plină activitate.

Deosebit de interesantă ca destin uman a fost și viața sa de familie. Făcut târziu pentru vremurile de atunci – mirele avea 45 de ani, aleasa, 49 – mariajul său cu Elena Manu (1790-1875), „mare proprietară și cunoscută în Moldova ca filantroapă”, a durat până în 1846, cuplul neavând copii. Poate acesta să fi fost motivul divorțului, și faptul că, în același an, Grigore Suțu s-a însoțit cu tânăra Caterina Alberti (1827-1865), fiica lui Gheorghe Alberti, ban de Basarabia. Căsătoria s-a dovedit a fi „productivă”, pentru că, la o vârstă înaintată, bârlădeanul prin adopție a devenit tatăl a patru copii: Maria (1847-1919, cimitrul Bellu), Gheorghe/George (1851-1896), Alexandru (1854-1934) și Caterina (1857-1918).

Maria, care purta numele de botez al bunicii paterne, s-a căsătorit cu André Thiery (1833-1895), avocat și ministru francez, înmormântat la Cimitrul Eternitatea din Bârlad.

Gheorghe /George Soutzo), ofițer, căsătorit cu Maria Scorțescu, de care a divorțat în anul 1875, a fost primul membru al familiei înmormântat, așa cum e menționat pe placa funerară, în cavoul Suțu.

Alexandru, cel mai longeviv din familie, probabil proprietar de moșie, a trăit toată viața în casa părintească din Bârlad, unde aveau loc reuniunile prietenilor săi din familiile aristocrației bârlădene: Juvara, Miclescu, Kostaki, Emandi etc. Și el a fost înmormântat în cavoul familiei.

Caterina/ Catherine s-a căsătorit cu un Sachelaride, probabil grec din Bârlad, și a fost înmormântată alături de frații săi, Gheorghe și Alexandru și de cumnatul lor francez, André Thiery.

Sursele studiului nostru sunt: informațiile pe care ni le-a transmis în scris domnul Radu Negrescu-Suțu, descendent al familiei pe linie feminină și cercetarea proprie efectuată în documentele vremii și la Cimitrul Eternitatea din Bârlad.

Aceste câteva informații vin să se alăture nesfârșitei, neîmplinitei istorii a familiilor boierești, din „seria”: *Trecute vieți de doamne și domnițe...*

Casa Suțu de pe Bdul Epureanu nr. 26

Mult stimat Domnule Primar,

Vă rog să primiți întreaga considerație pentru acordarea titlului de **Cetățean de Onoare al municipiului Bârlad**, hotărâre luată împreună cu Consiliul Local Municipal, demnitate pe care o voi purta cu mândrie, venind după o meditație chibzuită de recunoaștere a modestelor mele contribuții la descrierea și răspândirea valorilor culturale specifice bârlădene în Țară și dincolo de hotare.

Totodată, doresc Domniei Voastre, distinșilor membri ai Consiliului Local Municipal, precum și tuturor bârlădenilor din urbe ori stabiliți pe alte meridiane, care nu au uitat, iubesc și prețuiesc spiritualitatea românească, tot binele din lume în folos personal, național și european!

Cu stimă deosebită,
Mircea Coloșenco

17 iunie 2019

S-a despărțit de noi în prima vineri a acestui aprilie, la oră încă solară de după-amiază, **Doamna farmacistă Liliana Sârbu**.

Fără să ne pregătească...

Trimițându-ne mesaje în eter, până cu două zile înainte de clipa plecării. Unul din ultimele – dar cum să ne fi gândit că era cel din urmă? – era despre minunea de femeie și Regină a României, pe nume Maria...

Pentru că era o feminină și o feministă, Doamna Liliana Sârbu. Care se gândea, cu nădejde de mai bine, la menirea femeii, la exemplaritatea ei, atât amar de vreme nerecunoscută. Femeia, nu doar mamă – dar în primul rând mamă – femeia soție, femeia profesionistă, femeia colegă, femeia prietenă, și toate în primul rând!

Așa cum era Doamna Liliana Sârbu. Elegantă și sobră în distincția și rafinamentul ei. Doamna în alb imaculat, ieșind cu un zâmbet în întâmpinarea oricui venea în *casa ei de la farmacie*: biroul-laborator unde oficia cu pasiune pentru perpetuarea tradiției

DOAMNA LILIANA SÂRBU IN MEMORIAM

preparatelor magistrale, tradiție ce pare astăzi, prin împușinarea specialiștilor, în primejdie. Farmacistul-șef Liliana Sârbu avea prestanța și autoritatea care veneau din devotamentul și respectul față de locul *sfințit* prin abnegație și căldura prezenței: căldură și înțeleaptă învățătură datorite colegelor tinere, cuvânt bun, sfat și sprijin oferite oamenilor în suferință.

Doamna în alb imaculat era la fel de impecabila *stăpână a casei de acasă*, unde era mamă și – atât cât a îngăduit Cel de Sus – soție iubitoare, devotată față de tot ce înseamnă viața de familie, găsinde mereu calea bună de urmat pentru toți cei dragi, trăindu-le cu mândrie bucuriile și realizările, ținându-i aproape, cu mare grijă de a le respecta, încurajându-i, drumul propriu.

Asemenea era cu prietenele și prietenii de-o viață, pe care îi iubea statornic și necondiționat, constanța în prietenie fiindu-i virtute nedezmintită: trăia în cultul și bucuria prieteniei.

Părea că deține, ca într-un sipet interior tainic, dar hărăzit deschiderii spre ceilalți, ideea salvatoare, mâna de ajutor, astfel că toți vedeau în ea pe omul mereu gata să le ofere răspunsul, leacul dorit. În fapt, leacul miraculos al omeniei.

I-am simțit tare mult lipsa în ultimul an și jumătate de când nu și-a mai ocupat locul obișnuit la Academia Bârlădeană. O știam și o vedeam – ne-a dovedit-o în atâtea împrejurări – atât de prezentă în tot ce înseamnă, în viața urbei, centenara noastră societate

culturală; atât de generoasă, entuziastă și plină de solicitudine în susținerea activităților. Îi urmăream reacțiile, îi ascultam sugestiile legate de tot ce însemna programul societății noastre, îi așteptam colaborările la revistă. E așa de trist să ne aflăm astăzi în situația de a oferi, postum, familiei, cel mai recent număr al revistei!

Ne va lipsi mult colega noastră de Academie Bârlădeană!

Și o vom căuta mereu cu privirea, în spațiile culturale ale Bârladului, pe partenera noastră – de concerte, vernisaje de artă, spectacole de teatru, reuniuni academice – pe iubitoarea de bine și frumos, Liliana Sârbu. (E. P.)

Liliana Sârbu, în viziunea artistului plastic Gh. Alupoaei

SEMNAL

Serghei Colosenco

VASILE ALECSANDRI

Voala și opera, în robuș

Integrala
Vasile Alecsandri,
290 pagini,
apărută la
împlinirea a 201
ani de la nașterea
„bardului de la
Mircești”.

LUMINIȚA COJOACĂ

Unirea

Suntem ai munților eroi
De mii de ani pe creste înalte
Rătăcitor cu frați de soi
Ne înălțăm vădit la Poartă
E trist pământul cu nevoi
Și cu păcate în credință
Nealăturăm Domnului noi
În ceasul sfânt cu biruință

Ferice Domnul călător
Ce strigă sfânt la ceas de seară
Pământul candelă mereu
Ninge dorința în inimioară.

Un poem de...

Lucian VASILIU

În tonalitatea de tandră, gravă șagă ce-i este marcă, Lucian Vasiliu își preumblă cititorul, cu care-și împarte, prin clipiri complice, codul (numeric) personal, prin culturi, cu popasuri nenumărate (de-o clipă, de-un vers, de mai multe) și trimiteri la atâția MARI, ai noștri, ai lumii...

Arbore genealogic

Am cercetat
gromovnice, calendare, vechi agende

Și ce am aflat? Tatăl meu, Ștefan
s-a născut într-o zi de luni.
Era 1 iunie 1908, în Berladul/Bîrladul/Baaadul
negustorilor Tache, Ianke și Cadâr

Mama mea, Elisabeta
s-a născut într-o zi de duminică.
Era 25 mai 1925,
zi de horă, după slujba de la biserică

Soția mea, Iolanda
s-a născut într-o zi de marți.
Era 29 septembrie 1964,
zi în care alunecări de teren
tulburau colina Tătărași

Fiica noastră, Maria-Luiza
s-a născut miercuri.
Era Adormirea Maicii Domnului
15 august 1984 –
astrelle prevesteau
călătoria mea
la mormîntul Fecioarei

Fiul nostru, Cezar-Ștefan
s-a născut într-o zi de marți.
Era 27 aprilie 1999
pe cînd visam
a doua oară
un citat din Confucius...

Mama mea Elisabeta mă născu
la un an după moartea lui Stalin
la 1000 de ani de la Marea Schismă
la 100 de ani de la inventarea acordeonului
la 100 de ani de cînd ofițerul rus,
viitor mare scriitor, Lev Tolstoi,
trecea Prutul pe la vama/târgul Sculeni

la 100 de ani
de la nașterea lui Rimbaud

DEBUT POETIC

OANA GUZGAN

Interogație

Și când va fi să nu mai fiu
Ca un Icar ce cade-n gol
Cu-aripile-i ce s-au topit
De-naltul zbor...
Tu, viață, tot vei triumfa,
Oare de mine-ți va fi dor...?

Nesomnul

Noaptea vine ca un ghimpe,
Schilodindu-mi trupul greu
Și pătrunde-n amintire
Răscolindu-mi Eul meu.

Gânduri vechi, tenebre visuri
Năvălesc în gându-mi mut
Scrutând iar a mea trăire
Și-al meu suflet ce-i pierdut.

Gingășie

Dintr-o stamină s-a desprins
Un firicel de nostalgie
Și-n zborul lui ce m-a cuprins,
Simțeam în suflet duioșie.

Un vers frumos de nedescris
Îmi răsună atunci în rânduri
Și slova lui de nepătruns
Îmi măcină atâtea gânduri.

Și a plecat cu-al lui polen
Și cu-a lui toată gingășie.
Eu am rămas cu un mister
Ascuns în grea melancolie.

Caseta gândurilor gnomice

*A ierta este a ne scăpa de-o grijă; a face pe vinovat să-și uite greșeala e meșteșugul nobleței sufletetești.

* Cadavrele arse n-au nevoie de flori.

*Dragostea-i cea mai uriașă lege a firii; scoateți-o din natură și toată armonia universală (...) se prăvălește.

ZOE G. FRASIN

ROXANA GALAN

TOTUL ESTE PRAF..

„Praf la statuie” e străfulgerarea poetului meditativ, care gustă din esența absolutului și transformă filosofic lumea în materie primă, din care toate se nasc.

Din încercările vechii filosofii antice care punea în prim plan un element (apă, aer, pământ, foc, *apeiron*, atom...), Simion Bogdănescu alege o formă disipată a pământului, ce se transformă în praf, asemeni micimii atomului, micimii omului în raport cu Universul și începe asocieri halucinante, pe care cititorul versat le distinge treptat, ca într-un joc de-a originea și finalul, căci din pământ ne naștem și tot acolo ne întoarcem... Suntem foc ce arde, contopind pământul cu cerul, și conturând în statuie praful adunat din galaxii, pentru a redeveni praf cosmic, pierdut în infinit: „Multe lumini se vor stinge și nisipul va ninge! Și va învinge.” Autorul simte micimea omului în colbul astral, finețea lui înconjurată mereu de neprevăzut: „Ce finețe a execuției să împingi cu vârful flexibil al floretei un fir de praf prin aer!” Paradoxul uman e însăși viața, un fir de praf, lăsat la întâmplare, dirijat de o floretă nevăzută, despre care inventăm un destin, sau o forță manipulatorie omenească. Dintre firele de nisip, unele se pot materializa în statui, în spirite perene, altele nu: „Nimeni nu poate măcar bănuși (nicicum ști) care sunt firele de praf de pe pământ sau din Univers ce se vor condensa într-o statuie. Rezultă că infinitul e inconștient!”. Din acest inconștient ne luăm doza de nebulie, de îndrăzneală: „Ce mare păcat că iubirile, de multe ori, rămân sterpe! Idealurile ce nu se ating, rămân printre ele.”

Viziunea autorului arată că toate își au originea în praful care se transformă în piatra ce dăinuie peste veacuri, dar care, în final, redevine mereu „praf”. Timpul e nisip fluid... „tăcerea de ceasuri” și reversul ei, Clepsidra... chiar și galaxia e „prăfărie”. Reflecțiile sună ades a chemare poetică: „Secundele se duc în faptă (șoaptă) spre țările fără de treaptă”. Imaginile nesfârșitului pustiu, nesfârșitului mării, al gândurilor noastre, la fel de infinite, seamănă cu fluxul și refluxul, cu paradoxul înălțării și căderii umane. „Grăunte de praf în grăunte de gând, comprimate în grea tăcere veșnică, iar din această enigmă, sub infinită presiune, numai un nesfârșit țuiit.”

Dacă Universul infinit este inconștient, înseamnă că nu are morală; deci viața s-a născut dintr-un impuls, un praf al statuii care reprezintă efemerul ce-și dorește să devină eternitate.

Cum privește gânditorul lumea? Ca miracolul apariției omului, om ce posedă înclinația de a înțelege manifestările sale, iar esența acestuia înseamnă căutarea la nesfârșit a explicării sensului vieții.

La fel de adânci și sugestive sunt corespondențele dintre ideea de Univers (Spațiu-Timp), univers uman și existență. Completitudinea umană nu poate exista în afara Unului ca Tot! „Singurul scop al vieții în Univers nu este de a trăi pentru sine, ci a dispărea pentru alții.”

Conștient de micimea noastră, autorul indică un raport de care nu suntem conștienți: „...Eu cred că (viața) a apărut de la complex la simplu. O planetă a dat un fir de praf.”

Nu trebuie să ne buricăm că suntem ființe inteligente! Nu am făcut decât să descoperim „...tragismul existenței în pustia infinită.” Frumos și trist, suntem un „punct de praf” la asta „...m-a redus învingătoarea tăcere.”

Dacă totul e praf, ca element de început și de sfârșit, ca reintegrare în tot, noi suntem acel „fir de praf” care inventează noțiuni explicative, ce în final se evaporă în praful universal: „Noi gândim între relativ și absolut, când în fapt ele sunt identice”.

Inversiunile ideatice dau naștere paradoxului uman din care suntem construiți: „Statuia are idee (gândire), dar gândirea (ideea) nu are statuie”. Înseamnă că multe lucruri n-au sens!

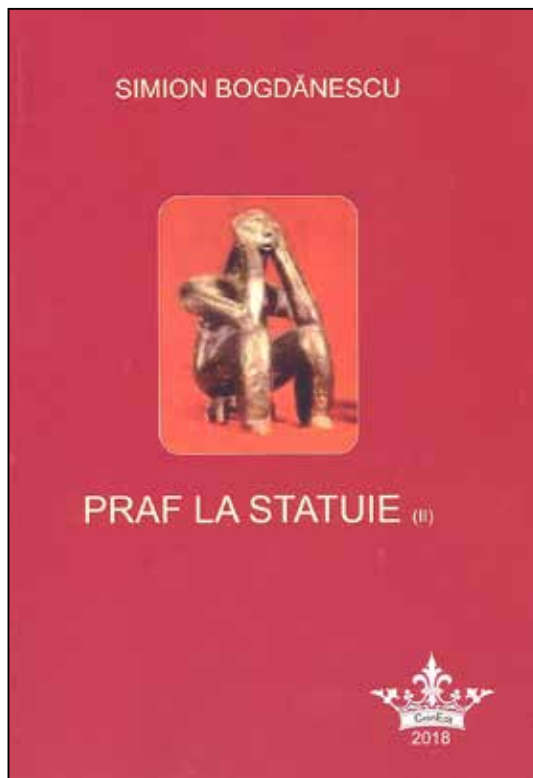
Trăim într-un spațiu închis și redus, fără să cuprindem Tot, dar putem să gândim despre acela: „Punctul de nisip de pe plajele Mării Negre nu știe nimic despre fratele lui de pe țărmul Mării Albe, chiar dacă (...) înainte au fost Unul sau Una.”

„Nu murim de tot dar nici nu trăim de tot”, căci asemeni scoicii care are „...încrustat în peretele ei tot murmurul mării”, nimic nu e definitiv. E uimitor cum surprinde Simion Bogdănescu sinteza gândirii umane care se străduie să se eternizeze: „Faptul de a nu fi privit în Cosmos este suprema uimire, nu orbire.”

Așa cum simte eternitatea, tot așa simte poetul și inutilitatea actelor umane îndreptate spre infinit: „N-a numărat nimeni statuile din lume, după cum nimeni firele de praf din Univers.”

Felul în care simte infinitatea îl face să afirme că omul nu poate trăi infinitul, nu-l poate percepe, dar îl poate gândi: „Spiritul are drumul cel mai lung, întrucât nu se termină și nu se dezvăluie în fizic, niciodată.”

Dincolo de orice expresie meditativ creativă, regăsită pe orice filă, acest volum este un model despre cum se poate crea frumusețe din imaginea gândului care îmbrățișează eternitatea prin praf transformat în/la statuie.

SIMION BOGDĂNESCU

MAI MULT CA „FEMEIA ÎN FAȚA OGLINZII”

Chiar mi s-a reflectat pe chip o surprinzătoare bucurie când doamna Mariana Sava mi-a comunicat că ar dori să-i prezint o carte înscrisă în perenitatea Gutenberg cu numele de botex „Viață strânsă în gheme”, recent apărută la generoasa Editură Pim din Iași. Am acceptat, am primit cartea, am citit-o cu atenție și cu înfrigurare și mi-am conturat un fel de imagine sensibilă și ideatică pe care încerc, în fața dumneavoastră, să o traduc în și prin cuvinte.

Dinspre lectura mare, dinspre aleasa cultură, vine scrisul târziu al doamnei profesoare și bibliotecare Mariana Sava. El ține de autoscopie, de narcisismul consubstanțial al femeilor-scriitoare, mai frecvent în proza românească a începutului de veac XX, ilustrat, de pildă, de Hortensia Papadat-Bengescu în volumele de proză scurtă „Ape adânci” (1919) și „Femeia în fața oglinzii”(1921).

Autoarea Mariana Sava este stăpânită de o sigură undă bovarică, flaubertiană. Cum Gustave Flaubert afirma răspicat: *Madame Bovary, c'est moi!*, cum, după el, G. Călinescu susținea: *Otilia c'est moi*, așa și Mariana Sava proclamă: *Catrina sunt eu!*

Cartea „Viață strânsă în gheme” cuprinde proză scurtă (33 de povestiri subiectiv/obiective, 33, cifră isusiacă, după care se conturează o generație), precedată de o prefață (Gruia Novac), prolog (autoarea) și un poem în proză („Mamele”), iar la sfârșit, două postfețe, aparținând, una dnei prof. Mariana Rogoz-Stratulat și alta poetului Ion Gabriel Pușcă, frecventator al cenaclului „Aripi tinere” condus odinioară de mine.

Discursul diegetic are la bază, aproape egal, o îngemănare dintre persoana I (subiectiv, perspectivă narativă „împreună cu”) și persoana a III-a (obiectiv, perspectivă narativă focalizată dindărăt, *en arrière*). Înseamnă că vocea auctorială se dedublează și rememorează când, după un timp liniar (diacronie), când după un timp elastic, din perspectiva intuiției și a duratei pure bergsoniene, aplicată de marele romancier francez Marcel Proust în celebrul său roman „În căutarea timpului pierdut” și pe care i l-a explicat prietenului său român, Antoine Bibescu (într-o scrisoare). Iată dovada prin afirmația dnei Mariana Sava: „Am închis pentru o clipă ochii. Mă trezesc surâzând, imaginându-mi că trec prin starea lui Proust, doar madeleina e alta!” (din povestirea „Miniatură din dor”).

Cele 33 de gheme scripturale au caracteristici diferite, dacă e să le încadrăm strict în specia literară:

– unele au caracter poetic (fiind îmbibate de lirism și numai dispunerea grafică le face să fie considerate proză), precum: „Mi-am pus inima într-un copac și a ars odată cu el...” – poem în proză despre arborele casei, *axis mundi*: „Covorul de frunze, așternut pe pământul pregătit de iarnă, devine haina pe care viața ți-o va pune și ție pe umeri, cândva...”, mare parte din „Soarele meu oranj”;

– altele, cele mai multe, de altfel, sunt povestiri realist-psihologice, cu inserții existențialiste, multate pe teoria lui Albert Camus despre „zidul absurdului” și aruncarea individului în lume, din cele două cărți de eseuri, „Mitul lui Sisif” și „Omul revoltat”

(de pildă, „Miniatură pentru mama”: „Când, la naștere, ni s-a tăiat cordonul ombilical, despărțindu-ne de mame, a fost o despărțire temporară, fizică, doar pentru a putea să fim aruncați în lume.” „Zidul”: „Cum să poți duce o luptă echitabilă cu zidul din fața ta, dacă nu are nicio nișă, nicio spărtură?”

– Și altele au un accentuat, un pertinent caracter eseistic. E, mai ales, plăcerea autoarei de a medita asupra vieții... („Ancorați în trecut”).

Au făcut-o mulți de tot. Și dacă e s-o spunem deschis, literatura română cultă se deschide cu poemul filosofic „Viața lumii” de Miron Costin (1673!), și continuă cu romanele „Viața la țară” al lui Duiliu Zamfirescu (1894/1898), „Viața și opiniile lui Zacharias Lichter” al lui Matei Călinescu (1969), „Viața ca o pradă” al lui Marin Preda (1977), „Viața pe un peron” de Octavian Paler (1981). Dar autoarea noastră are îndemnul moral de a da maxime adevărate, cugetări despre existența noastră în lume:

„M-am pierdut pe mine pe drumul vieții și nu reușesc să mă ajung din urmă”; una tranșant hillozoistă: „Uneori, durerea unui arbore tăiat este la fel de mare cu pierderea unei ființe dragi”; „Ce fire a creat Dumnezeu, din ce sunt făcute, încât nenăscutul să știe, să simtă, să dorească?”; „Ce e singurătatea?...este starea de înțelegere cu tine însăși”; „Gheme colorate, gheme de amintiri, viața mea strânsă în gheme! Fire lungi, fire scurte, fire aspre, fire pufoase, fire colorate sau fire albe, fire sure, toate s-au strâns în gheme...”

Toate acestea leagă și dezleagă sensul general și viziunea autoarei asupra existenței. Este firul sorții tors și strâns în ghem! În Marele Ghem din mitologia noastră națională (credința în Ursitoare!) și mitologia universală grecească (firul Ariadnei și Ghemul Parcelor!). E de la sine înțeles că autoarea face proză autobiografică, de memorialistică, despre familia ei, despre copilăria, adolescența,

maturitatea ei, fără menajamente, fără sentimentalisme, fără regrete. Ba, uneori, trebuie spus, plonjează în câteva aspecte naturaliste care, însă, nu știrbesc valoarea cărții și nu lezează spiritele puritaniste atât de mult încât să conducă la repudiere și negare (mai ales episodul cu întreruperea de sarcină!)

Declanșarea fluxului memoriei involuntare afective, în cazul scriitoarei Mariana Sava, nu se petrece prin intermediul senzațiilor (gustative, la Marcel Proust), ci mai degrabă ca la Camil Petrescu, prin intermediul conștiinței ce devine o adevărată oglindă („Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”). Mai mult, la o atentă privire, este livrescă! Un *incipit* crengian! De la I. Creangă, din celebrele sale „Amintiri din copilărie”: „Stau sprijinită de amintirile copilăriei mele fericite și...”, „Stau câteodată și-mi aduc aminte ce oameni și ce vremuri...”

„Viața strânsă în gheme”, prima carte a Mariane Sava, are stil personal, bazat pe corectitudine și pe proprietatea termenilor, dar, fiind transferat în domeniul artei cuvântului, trece dincolo în metaforic și conotativ, în polisemantisme și unele echivocuri. Nu este, totuși, comparabil prin acribie cu stilul lui Gustave Flaubert (cel care avea grijă să nu repete un cuvânt pe aceeași pagină!) Este punerea în oglindă a talentului domniei sale, mai mult ca a reflectare a conștiinței, mai mult ca „femeia în fața oglinzii!”

TEODOR OANĂ

DILEMA MARCELEI

Marcela reveni în birou congestionată la față. Puteai citi pe fața ei nu numai revoltă, ci și îngrijorare. Paul observă starea kolegei de birou și spuse:

- Ce s-a întâmplat?
- Am o mie de draci.

Mai mult ca s-o scoată din starea nefirească în care se afla, Paul o privi lung și o întrebă:

- Unde îi ai?
- Asta-i bună! spuse Marcela întorcându-i vorba. În mine, unde să-i am?

Paul o privi lung și-i spuse cu căldură în glas:

- Dracii la o femeie sunt în sutien și chiloți.
- Ești nesianos. Dracii sunt la mine în cap. De-asta sunt nervoasă.

- Ai dreptate. Acolo dracii își fac de cap. Dar șefii lor unde sunt?

Marcela nu se aștepta la continuarea acestui dialog. Nu se putu abține și izbucni într-un hohot de râs. Paul remarcă la Marcela o schimbare de atitudine, un semn de normalitate și-i răspunse cu un zâmbet.

- Ai auzit undeva schimbul acesta de replici? îl întrebă.
- Unde să aud? A fost o discuție între noi și atât. Aș vrea să cred că te-ai mai liniștit. Apoi o întrebă subtil:

- Ai fost în audiență la director?
- N-am fost în audiență. M-a chemat. Zău dacă mai înțeleg ceva. Ai auzit cumva de restructurări la noi?

- Nu. Asta a vrut să-ți spună?
- M-a întrebat cum stau cu lucrarea, n-a zis nici că e mulțumit, nici că ceva îl îngrijorează, dar mi-a spus că vor fi niște restructurări. Mi-am permis să-l întreb dacă aceste restructurări mă afectează. A zis că rămâne de văzut. După vorba asta am plecat din birou.

- Ne putem aștepta la orice, zise Paul. Mai e ceva sigur în

vremea noastră?

Marcela trecu la birou. Calculatorul îi rămăsese deschis, privi în monitor, încercând să continue lucrul. Îi reveniră în minte cuvintele lui Paul: „Dar șefii lor unde sunt?” Ce l-o fi apucat să-mi spună vorba asta? se întrebă Marcela. Unde a vrut să ajungă? Frământările Marceliei o scuteau de privirile lui Paul. Monitorul calculatorului îi servea de paravan. N-o fi vrut să-mi dea de înțeles că e dispus să alunge dracii din mine? Nu dracii din cap l-ar interesa, ci șefii lor. I-ar surăde să se confrunte cu ei. Îl știa pe Paul totdeauna pus pe șotii, spiritual, un coleg de treabă, îndrăgostit până peste poate de o doctoriță, dar fără să dea semne de însurătoare. Și Paul știa de relația ei cu Adrian, dar nimic mai mult decât atât. Dacă i-ar reproduce lui Adrian dialogul de mai înainte, acesta ar începe s-o descoase cu o ploaie de întrebări. Bărbații intră repede la bănuiele. Mai bine nu-i spun. Dar nici de discuția cu directorul? Tot personalul firmei știe că fiecare e sufocat de sarcini de lucru, că s-ar cuveni să fie angajați cel puțin trei-patru ingineri electroniști, dar parcă totul e anchilozat, fără vreo perspectivă ca cei angajați să mai răsuflă oleacă. Așa e la patron. Își imaginează cum e să lucrezi la o bandă de producție într-o firmă multinațională. În condițiile astea, de ce mi-a vorbit de posibile restructurări? Își aminti de discuțiile din presa audiovizuală că sute de judecători au dosare la DNA. Un denunț bine ticluit și dosarul e gata. E suficient ca judecătorul să știe că are un dosar, ca să înțeleagă cum trebuie să se comporte față de rezoluțiile procurorilor. Asta a vrut și directorul? Cu o vorbă să-mi inspire teamă? Măcar să-mi dea de înțeles. Poate vrea să-mi facă curte și n-a ales decât această cale. Om însurat și cu copii la școală. Doamne, ce penibil! Barem Paul e simpatic, cu o glumă te vindecă de stres. Mai bine e să nu-i spun lui Adrian nici de una, nici de alta. Timpul e înainte, răbdare să am.

ADRIAN VOICA

FRAGMENTE DIN LUMEA SOMNULUI

Somn

Visele-n prăpastia de jad –
Reverii ce doar acolo cad.

Ideea

Se ține după mine ca un câine.
De frică o amân mereu „pe mâine“!

Târziu

Metafora s-a îmbrăcat subțire,
Măcar acum să vină Eros la-ntâlnire.

Elogiu

În tine, mai mult mintea e-n mișcare
Clădind ideilor corolă de altare.

Destin

De pix te rupi cu greu într-un târziu.
Cât sunteți amândoi, ești încă viu.

Semnal

Adesea mă trezesc în suflet c-o icoană.
Trimisă e de cei care la ei mă cheamă.

Critică

Parcă sunt prea multe rânduri
Și mult prea puține gânduri.

CORNELIU ZEANA

Medic, conf. univ. de cardiologie, epigramist și prozator, născut la Râmnicu Vâlcea, în 1939. A urmat cursurile universitare la Cluj-Napoca (1961), este doctor în științe medicale din 1972.

Apreciat cardiolog, are numeroase lucrări publicate în reviste și volume. Este unul dintre cei mai talentați epigramiști contemporani.

Câteva titluri: „Sănătate și comportament“ (1998) ; „Trei secole după Milescu. Jurnal paralel. Călătorie în China“, roman (2002) ; „Nu trădați, vă rog!“; proză (2010) ; „Umoristice. Epigrame“(2011); „Mistuire“(2012) ; „Jurnalism – o artă efemeră ?“, publicistică ; postfață de C.D.Zeletin (2016).

EPIGRAME

Epitaf

Viața, veselă sau sumbră,
Mi-o trecui luptând c-o umbră
Ce-a crescut mereu doar ea,
De-am ajuns în umbra mea...

Epigramă

„În Brăila mă simt ca acasă“
Liviu Dragnea

Mai du-te-ncolo,
Că bine zici:
Junglă-i pe-acolo,
Junglă și-aici !

Adam și Eva

Desprinde Eva mărul cel legănat de ram
Și galeș i-l oferă bărbatului Adam,
Care se-ncinge-ndată ca un ieșit din terme,
Fără să știe, bietul, că a-nghițit și-un vierme...

Legile justiției

Nu ne pasă de scandal :
Facem noul cod penal,
Cinstea noastră și mândria :
Dezincriminăm hoția!

Unor medici

Medici mari și cu pretenții
Pleacă grabnic dintre noi:
Sunt chemați de pacienții
Duși în lumea de apoi...

Ecouri privind „Academia Bârlădeană“

ȘTAFETĂ LITERARĂ LA BÂRLAD

La final de făurar, Academia Bârlădeană a găzduit o fructuoasă întâlnire între membrii acesteia și scriitorii băcăuani Cristina Ștefan și Cornel Galben. Invitați de poeta Dorina Stoica să-i prezinte volumul „Timpul ce îmbătrânește în mine“ (Editura Grinta, 2018), oaspeții au fost întâmpinați de profesoara Elena Popoiu, vicepreședinta așezământului înființat în 1915, care a făcut o succintă prezentare a activității acestuia și a oferit exempare din revista *Academia Bârlădeană*.

Transformată într-un veritabil dialog cultural, întâlnirea a prilejuit un util schimb de impresii despre viața culturală din cele două orașe moldave, în discuții mai fiind antrenate scriitorii Petruș Andrei, Livia Andrei, Ana Urma, Simion Bogdănescu, Roxana Galan, profesorii Elena Monu, președinta Academiei, Mihaela Tudor, Vasile Cârcoță, precum și Cristi Spiridon, unul dintre generoșii sponsori ai evenimentelor spiritualității bârlădene. Într-o atmosferă distinsă și destinsă, invitații au prezentat cărți și publicații editate recent de către membrii Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor, care au fost oferite apoi cu generozitate valoroasei biblioteci a Academiei Bârlădene. O ștafetă nu doar literară, ce merită a fi continuată pe multiple planuri, spre beneficiul celor interesați de actul de cultură.

C. Hanganu

Cadran cultural, periodic editat sub egida Cons. Jud. Bacău, director: Petre Vlase, redactor-șef: Cornel Galben, nr. 2(6), martie-aprilie 2019, p. 31.

*

Ne-a sosit la redacție nr. 1/2019 al trimestrialului „Academia Bârlădeană“. De pe prima pagină aflăm că editorii – și anume: Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană, președintele ei de onoare, scriitorul C.D.Zeletin, și președintele prof. Elena Monu – așadar, editorii consacră anul 2019 poetului A. Vlahuță, de la moartea căruia se vor împlini, în noiembrie 2019, 100 de ani. Cităm din capitolul „2019, Anul Vlahuță la Academia Bârlădeană“, dintr-un articol scris de poetul G. Tutoveanu în 1929: „*Vlahuță n-a scris ca să-și asigure demnități și onoruri, nici să capete averi și situații; el n-a scris să-și ostoiască setea unei vanități trecătoare. Vlahuță a făcut din talent o armă cumplită întru apărarea neamului său*“ (p. 4).

La pagina 19 a revistei, scriitorul C. D. Zeletin glosează pe marginea creației eminesciene și a noțiunii de geniu. Iată un scurt citat: „*Eminescu a impus în limba românească noțiunea de geniu, cea mai înaltă treaptă de înzestrare spirituală a omului, în accepțiunea pe care o înțelegem noi astăzi, întâi de toate cu înțeles de unicitate întru creație, ceea ce-l sanctifică*“.

Vă mai recomandăm, în paginile 22-23, articolul scris tot de C.D.Zeletin despre revista „Viața Literară“ a lui Ion Valerian. „Academia Bârlădeană“ oferă și câteva secvențe din această revistă importantă. Iată cum motivează redacția: „*Propunem cititorilor noștri articolul de mai jos, apărut în urmă cu 90 de ani, în numărul 100 al Vieții literare de sâmbătă, 12 ianuarie 1929. Este un bilanț al primilor trei ani de existență a revistei, bilanț care reia principalele direcții ale programului editorial urmat cu consecvență de membrii redacției*“.

Radio România Cultural, emisiunea *Acolade*. Redactor **Oana-Georgiana Enăchescu**, martie 2019.

VIATA ACADEMIEI

- urmare din pagina 2 -

Miercuri, 8 mai 2019, Academia Bârlădeană i-a invitat, pentru a doua oară în această formulă, pe fideliile săi colaboratori ieșeni: scriitorul Lucian Vasiliu, directorul Editurii Junimea și al revistei *Scriptor*, și Dragoș Pătrașcu, profesor universitar și artist

Oaspeții ieșeni, Dragoș Pătrașcu, Tudorel Hatmanu și Lucian Vasiliu, întâmpinați de amfitrionă pe scările Academiei Bârlădene

Deloc oficial, prezidiul reuniunii din 8 mai: Simion Bogdănescu, Lucian Ravaru, Elena Monu, Dragoș Pătrașcu, Lucian Vasiliu și... sacul cu daruri junimiste.

plastic, însoțiți de Tudorel Hatmanu, economistul Editurii Junimea. A fost a doua ediție a „Dialogului artelor”, inaugurat în noiembrie 2017. Lucian Vasiliu a prezentat cel mai recent număr al *Scriptorului*: V, 5-6 (mai-iunie)/2019, revistă donată cu regularitate, încă de

De la stânga la dreapta: pictorul Corneliu Vasilescu, av. Dumitru Boroș, primarul Bârladului, criticul de artă Nicoleta Arnăutu.

la apariție, Academiei Bârlădene. Și de această dată, directorul Junimii a venit cu daruri de carte pentru biblioteca Societății, ca și pentru mulți dintre participanții la reuniune. Prof. univ. Dragoș Pătrașcu a ales să vorbească despre foarte recentul său periplu artistic italian.

Dragoș Pătrașcu evocându-și periplul artistic italian.

Înainte de plecarea oaspeților ieșeni.

Sâmbătă, 11 mai 2019, a răspuns invitației Academiei Bârlădene Pr. Nicolae Dascălu, paroh al Bisericii Zlătari din București, consilier patriarhal și director al publicațiilor „Lumina”, pe care ni le trimite, ca donație, de aproape 2 ani, când ne-a făcut prima dată onoarea de a ne vizita. Au fost de față: Pr. Cosmin Gubernat, consilier episcopal,

Elena Monu, Pr. Cosmin Gubernat, Pr. protopop Vasile Lăiu, Pr. Nicolae Dascălu, Pr. Sandu Ciobanu, artistul plastic Nelu Grădeanu.

Pr. Nicolae Dascălu oferind un autograf d-nei Delia Asoltanei, membră devotată a Academiei Bârlădene.

Păr. Protopop Vasile Lăiu, alți preoți din Bârlad, primarul municipiului, av. Dumitru Boroș, un numeros public. Pr. Nicolae Dascălu și-a prezentat cartea „Părintele Toma Chiricuță și Așezământul Sfântului Ciprian”, apărută în 2018, la Editura „Cuvântul Vieții”

Poeta Dorina Stoica, colaboratoare a ziarului „Lumina”, și directorul publicației, Pr. Nicolae Dascălu.

a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București. Autorul a declarat că a ținut în mod deosebit să lanseze cartea la Bârlad, a doua lansare după cea din București, răspunzând astfel și dorinței susținute a gazdelor. În cuvântul său, moderatoarea reuniunii, Elena Monu a reamintit – căci este nevoie – informații din etapa bârlădeană (1914–1918) a vieții preotului Toma Chiricuță, paroh al Bisericii Sf. Spiridon, care a fost și rămâne lăcașul de cult al enoriașilor din zona cartierului Munteni, și care – important de știut – este ctitoria familiei Sturza Bârlădeanul. Elena Monu a subliniat și faptul că mai există casa parohială – e drept, mult schimbată – unde s-a născut, la 8 ianuarie 1918, Ioan Chiricuță, fiul preotului astăzi omagiat, fondator, în urmă cu 105 ani, al Academiei Bârlădene. La dialogul cu autorul au luat parte: Păr. Cosmin Gubernat, Păr. Vasile Lăiu, Dorina Stoica,

Mihaela Tudor, Elena Popoiu, Gheorghe Gherghe, precum și Dumitru Boroș, primarul municipiului. În încheierea manifestării, autorul a oferit un important număr de volume cu dedicație.

Marti, 21 mai 2019, în organizarea Academiei Bârlădene și a Școlii Gimnaziale „Principesa Elena Bibescu”, la monumentul funerar al familiei Manolache Costache Epureanu din Cimitirul „Eternitatea” Bârlad, s-a desfășurat slujba de pomenire oficiată de preoții Adrian Țapu și Daniel Dănăilă, în memoria principesei Elena Bibescu. În fața unui

Elena Monu care, împreună cu C. D. Zeletin, a demarat proiectul de aducere în memoria bârlădenilor a Principesei Elena Bibescu (1855-1902).

numeros public, format din elevi, învățători și profesori ai Școlii „Principesa Elena Bibescu”, au cuvântat: Ionel Dumitrașcu, directorul școlii, și Elena Monu, care a evocat o parte din personalitățile bârlădene ce-și află odihna de veci în apropierea monumentului funerar al familiei Costache Epureanu.

Joi, 6 iunie 2019, Academia Bârlădeană a fost din nou prezentă la manifestarea culturală organizată la Șuletea, în satul reședință de comună, de data aceasta cu ocazia lansării volumului „Rășcanii, un sat, un neam”, lucrare realizată

Prezidiul manifestării (de la stânga la dreapta): deputatul Daniel Olteanu, Elena Monu, Gheorghe Gherghe, Oltea Gramaticu-Rășcanu, primarul Ciprian Tamaș, preotul Bisericii din Rășcani, Neculai Apostol, Iulian Codreanu.

de profesorii Gheorghe Gherghe și Neculai Apostol, membri ai Academiei Bârlădene. Invitată ca moderator, Elena Monu a evidențiat activitatea remarcabilă de cercetare a autorilor și a subliniat continuitatea colaborării între comuna Șuletea și Academia Bârlădeană, amintind publicului că Societatea culturală bârlădeană a fost prima care a tipărit, în ediție anastatică, revistele lui Virgil Caraivan: „Răzeșul” (1926–1927) și „Documente răzășești” (1932–1934). În continuare, au vorbit despre carte: prof.Oltea Gramaticu, Iulian Codreanu, directorul Școlii gimnaziale „V. Caraivan”, primarul comunei, Ciprian Tamaș și, desigur, cei doi autori.

Gazda evenimentului, Geta Modiga, custodele Centrului „Eminescu”

Sâmbătă, 15 iunie 2019, pentru comemorarea poetului Mihai Eminescu la 130 de ani de la trecerea lui spre stele, Centrul care-i poartă numele, Academia Bârlădeană, Consiliul municipal și Primăria Bârlad au pregătit o manifestare în curtea Centrului, străjuită de bustul poetului. Programul a cuprins: slujba de pomenire, oficiată de preoții Nicolae și Emanuel Negru, tată și fiu, depunerea de flori, cuvântul omagial al dnei Geta Modiga, custodele instituției gazdă, al dnei Elena Monu, al dnei Măndița Coloșenco, al primarului Bârladului, dl. Dumitru Boroș. Elena Monu a semnalat cele două apariții editoriale ce marchează momentul: ediția anastatică a cărții apărute în 1914, Gala Galaction, „M. Eminescu” și volumul de rebus al lui Sergiu Coloșenco, al 28-lea din seria *Eminesciana*. Autoarea „Cuvântului înainte” al cărții, prof. Măndița Coloșenco, a vorbit cu emoție despre cele două volume a căror lansare oficială va avea loc pe 30 iunie, în cadrul reuniunii Academiei Bârlădene.

Preoții Nicolae și Emanuel Negru, care au oficiat slujba de pomenire a Poetului.

Măndița Coloșenco prezentând cele două volume.

Alexandru Vlahuță și prietenii săi scriitori

Delavrancea cu A. Vlahuță la Dumitrești, în apropiere de Dragosloveni, în 1914.

Prieteni nedespărțiți, A. Vlahuță, Caragiale și Delavrancea. Fotografia este făcută înainte de război. În prim-plan, cei trei mari scriitori, fericiți să se afle în casa atelier a marelui lor prieten, Nicolae Grigorescu, din Câmpina, în care, la bătrânețe, fecundul pictor își oprise pânzele cele mai dragi inimii lui. Printre ele (în colțul din stânga sus al imaginii), portretul Călugărului Nectarie, care avea să fie dăruit de artist lui Vlahuță și donat de acesta Bârladului.

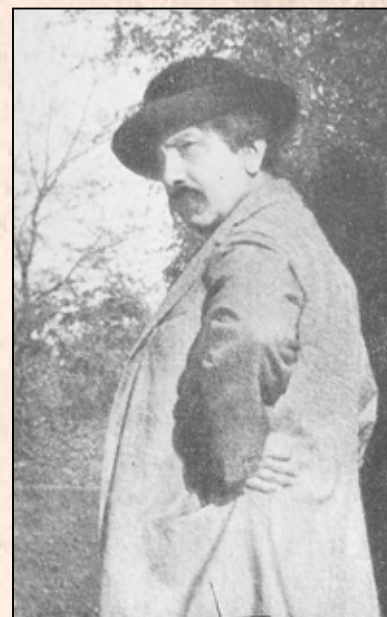
Delavrancea și Vlahuță la Eforie, în 1911.

Caragiale și Vlahuță, în 1910, acasă la Nicolae Grigorescu.

De la stânga la dreapta: Vlahuță, V. A. Urechia și Delavrancea, în 1885.

„Măestrașul” A. Vlahuță, la Dragosloveni

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.

Anul XXV, nr. 2(75), iunie 2019, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor-șef), Ritta Mintiade, Elena Popoiu, Simion Bogdănescu, Bogdan Artene, Florian Pricop, Constantin Romete.

Consultant: C. D. Zeletin.

Fotografii: Cezar Crăescu, Neculai Apostol, Barlad Online www.b-o.ro

Responsabili de număr: Elena Popoiu și Serghei Coloșenco.

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa redacției se publică în ordinea necesităților redacționale. Materialele nepublicate nu se restituie.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor.

ISSN: 1584-8361

Număr apărut cu sprijinul membrilor Academiei Bârlădene